

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Hrátky s barvou v MŠ

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obor: 7531R001 – Učitelství pro mateřské školy
Autor práce: **Markéta Tomsová**
Vedoucí práce: Mgr. A. Lucrezia Škaloudová - Puchmajerová, Ph.D.

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta Tomsová**
Osobní číslo: **P15000573**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Název tématu: **Hrátky s barvou v MŠ**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Zapojit práci s barvou do různých činností v mateřské škole a vytvořit metodickou příručku Hrátky s barvou v MŠ.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BROŽKOVÁ, I., 1983. Dobrodružství barvy. Praha: SPN

PLESKOTOVÁ, P., 1987. Svět barev. Praha: Albatros.

SVOBODOVÁ, M., 1970. Jak kreslím a maluji s dětmi v mateřské škole. Brno: Krajský pedagogický ústav.

TOUFAR, A., 1973. Výchovné aspekty v kreslení a malování dětí předškolního věku. Brno.

TULLET, H., 2015. Barvy. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0905-8.

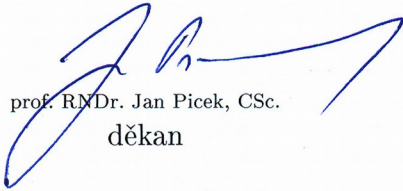
Vedoucí bakalářské práce:

**Mgr. A. Lucrezia Škaloudová - Puchmajerová,
Ph.D.**

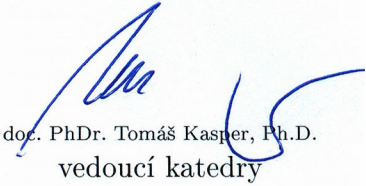
Katedra primárního vzdělávání

Datum zadání bakalářské práce: **1. května 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **25. května 2018**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 20. června 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr.A. Lucrezii Škaloudové Puchmajerové, Ph.D. za podporu a cenné rady při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat mým rodičům, bratrovi a sestře za celkovou podporu a pomoc při studiích.

Anotace

Cílem mé práce je zapojit práci s barvou do různých činností v mateřské škole a vytvořit metodickou příručku Hrátky s barvou v MŠ. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část, výzkum a praktickou část.

Teoretická část se zabývá vývojem dítěte v předškolním věku, hrou a její důležitou rolí ve vývoji dítěte. Dále jsou zde popsány jednotlivé barvy a jejich působení na člověka. V této části se také rozebírají vzájemné vztahy barev a role barev v přírodě. Další částí této práce je výzkum, který se zabývá tím, kolik barev dovedou děti v mateřské škole poznat a pojmenovat. Praktická část je věnována metodické příručce Hrátky s barvou v MŠ, která obsahuje patnáct metodických listů zaměřených na hudbu, malování, pracovní činnosti i pokusy.

Klíčová slova

Barva, dítě, hra, mateřská škola, metodický list.

Anotation

The goal of my Bachelor thesis is to introduce color into all kinds of activities that children do in kindergarten and to create a methodical guide called “Hrátky s barvou v MŠ” (Playing with colors in the kindergarten). The thesis comprises three main parts – theory, research, and practice.

The theoretical part analyzes the influence of games and colors on the development of children during the pre-school age. Individual colors, their relations, and their influence on humans is described. The research part is focused on the pre-school children's ability to name and distinguish individual colors. The last part is devoted to the methodical guide “Playing with colors in the kindergarten” which is made of fifteen methodical guides focused on music, painting, and experiments.

Key words

Colors, children, games, kindergarten, methodical guide.

OBSAH

Úvod.....	9
1. Teoretická část.....	10
1.1 Psychologický vývoj dítěte v předškolním věku.....	10
1.1.1 Motorický vývoj.....	10
1.1.2 Kognitivní vývoj.....	11
1.1.3 Emoční a sociální vývoj.....	11
1.2 Hra v předškolním věku.....	13
1.3 O barvách.....	15
1.3.1 Žlutá.....	15
1.3.2 Oranžová.....	16
1.3.3 Červená.....	16
1.3.4 Zelená.....	17
1.3.5 Tyrkysová.....	17
1.3.6 Modrá.....	18
1.3.7 Fialová.....	18
1.3.8 Purpurová.....	19
1.3.9 Hnědá.....	19
1.3.10 Šedá.....	20
1.3.11 Bílá.....	20
1.3.12 Černá.....	21
1.4 Barvy a jejich vzájemné vztahy.....	22
1.5 Psychika a barva.....	24
1.5.1 Co na nás barvy prozradí a jak na nás působí.....	25
1.5.2 Barevná typologie.....	26
1.5.3 Barevné slyšení.....	27
1.6 Barevná příroda.....	29
2. Výzkum.....	32
3. Praktická část.....	34
3.1 Seznam metodických listů Hrátky s barvou v MŠ.....	34
3.2 I hudba může být barevná.....	35
3.3 Barevné okénko.....	37
3.4 Barvy ze zahrady.....	39
3.5 Barevné obláčky.....	41
3.6 Barevná paleta přírody.....	43
3.7 Obkresli duhu, než ti uteče.....	45
3.8 Duhové kamínky.....	48
3.9 Míchej barvy.....	50
3.10 Moje knížka plná barev.....	52
3.11 Teplé sluneční paprsky.....	55
3.12 Co vykouzlí cukr?.....	57
3.13 Obarví sních rukavičky?.....	59
3.14 Koncert barev.....	61
3.15 Proč je vodníkův klobouk zelený?.....	63
3.16 Zmizí barvy?.....	65
Závěr.....	67
Seznam použitých zdrojů.....	68
Seznam příloh.....	70

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Barevný kruh.....	22
Obrázek 2: Předkládané barvy.....	32
Obrázek 3: Barevné okénko.....	37
Obrázek 4: Barvy ze zahrady.....	39
Obrázek 5: Barevné obláčky.....	41
Obrázek 6: Barevná paleta přírody.....	43
Obrázek 7: Obkresli duhu, než ti uteče.....	45
Obrázek 8: Duhové kamínky.....	48
Obrázek 9: Míchej barvy.....	50
Obrázek 10: Moje knížka plná barev.....	52
Obrázek 11: Teplé sluneční paprsky.....	55
Obrázek 12: Co vykouzlí cukr?.....	57
Obrázek 13: Obarví sníh rukavičky?.....	59
Obrázek 14: Koncert barev.....	61
Obrázek 15: Proč je vodníkův klobouk zelený?.....	63
Obrázek 16: Zmizí barvy?.....	65

ÚVOD

Bakalářskou práci na téma Hrátky s barvou v MŠ jsem si vybrala proto, že mě vždy připadalo velmi zajímavé, jakou roli hrají barvy kolem nás. Chtěla jsem hlouběji proniknout do tajemství každé barvy a prozkoumat, kde všude se s barvami můžeme setkat. Již jako malou mě barvy velmi přitahovaly a ráda jsem si s nimi hrála. Mám nyní velkou příležitost díky této práci přiblížit i dětem v mateřské škole barvy takovým způsobem, aby je poznaly v různých podobách a oslovily je třeba právě tak, jako mě.

V teoretické části se budu zabývat barvou. Rozdělím ji na šest kapitol.

V první kapitole s názvem Psychologický vývoj dítěte v předškolním věku, budu popisovat důležité znaky vývoje chování dítěte v předškolním věku. Zmíním se zde také, jak jsou děti v tomto věku schopny barvu chápat. Druhá kapitola nazvaná Hra v předškolním věku se bude týkat toho, jak důležitou roli má hra v životě dítěte. Třetí kapitola O barvách bude věnována jednotlivým barvám a jejich vlivu na život člověka. v další, čtvrté kapitole, která se jmenuje Barvy a jejich vzájemné vztahy se budu zmiňovat o barveném kruhu a míchání barev. Pátá kapitola pojmenovaná Psychika a barva se bude zabývat tím, jak na nás barvy mohou působit. Zmíním se zde také o barvené typologii či barevném slyšení. Poslední, šestá kapitola má název Barevná příroda. V této kapitole vás seznámím s barevnými krásami a zajímavostmi skrývajících se v přírodě.

Další částí této práce je výzkum, ve kterém se budu zabývat tím, kolik barev dovedou děti v mateřské škole poznat a pojmenovat. Výzkum provedu ve dvou mateřských školách, kde se pokusím zjistit pomocí hry, kolik barev děti poznají.

V praktické části představím zajímavé hry s barvou pro děti v mateřské škole. Tyto hry budou zaměřené na různé činnosti. Vše zpracuji do metodické příručky, která bude obsahovat patnáct metodických listů. Každý metodický list bude mít úvodní část, motivaci, popis činnosti a reflexi.

Cílem mé práce je zapojit práci s barvou do různých činností v mateřské škole a vytvořit metodickou příručku Hrátky s barvou v MŠ.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Psychologický vývoj dítěte v předškolním věku

Předškolním věkem je dle Langmeiera, Krejčířové (2006, s. 88) myšleno období od narození dítěte do té doby, než začne navštěvovat školu. v tomto období probíhá spousta významných změn v oblastech biologických a oblastech psychosociálního vývoje.

Allen, Marotz (2002, s. 99) výstižně shrnul předškolní věk dítěte. Předškolní děti jak známo přetékají energií, zvědavostí a jsou zapálené do všeho nového. Dělají velké pokroky, co se týká motorických schopností. v dětských aktivitách jako je hra, zpěv či kreslení se neustále objevuje kreativita a fantazie. Děti také touží po tom být nezávislé, ale i tak vedle sebe potřebují mít dospělého, který jim bude rovným partnerem na jejich cestě k poznávání světa.

1.1.1 Motorický vývoj

Dítě se v hrubé motorice neustále zdokonaluje. Je hbitější, zlepšuje se koordinace jeho těla, pohyby jsou ladnější. Čtyř až pětileté dítě běhá s jistotou, schody pro něj nejsou překážkou, bez problému leze po žebříku a celkově, co se pohybových činností týká, je stále dokonalejší. Nepotřebuje již tak velkou pomoc od dospělých. Samostatně se obslouží u oběda, při oblékání i na toaletě (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 88).

V tomto věku je také vhodné aby děti začaly s některými sporty jako je lyžování, plavání či jízda na kole (Mertin, Gillernová 2015, s. 13).

Zdokonaluje se také zručnost při hrách s korálky, s kostkami či při modelování. Často se již dá poznat, která ruka je u dítěte dominantní. Kolem pátého roku dítě v kresbě dokáže vyjádřit, co si představuje. Stříhání nůžkami je ještě v tomto věku nepřesné (Allen, Marotz 2002, s. 118).

Také řeč dítěte je dokonalejší. U tříletých dětí se ještě objevují nepřesnosti v hláskách, ale k pátému až šestému roku by měly nedokonalosti postupně vymizet.

Dítě již dokáže naslouchat pohádkám a příběhům. Samo rádo mluví, zpívá a říká říkanky. Dítě v předškolním věku postupně dokáže počítat věci okolo sebe. Vidí také, že lidé okolo něj pracují, proto i samo dospělé napodobuje a velmi rádo pomáhá například při vaření (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 88-90).

1.1.2 Kognitivní vývoj

U dítěte je vidět velký vývoj myšlení. Nepřemýšlí již na úrovni symbolického myšlení, ale přechází na myšlení názorové. Dítě dokáže poznat, že je například vody ve sklenici méně nebo více. Je tedy zřejmé, že je schopno usuzovat podle toho, co vidí. Toto myšlení je zatím prelogické (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 90).

Barva je pro dítě velmi zábavná a zajímavá. Kolem pátého roku dokáže podle ní třídit předměty, pozná až osm barev. Ví, jak se barvy jmenují. Rádo také vybarvuje (Allen, Marotz 2002, s. 119). Jak tvrdí Brožková (1983, s. 40) děti do určitého věku nechápou barvu jako samostatnou věc, nechápou, že barva je přenosná. Mají ji vždy ve spojitosti s určitým objektem. Pokud tedy vědí, že pomeranč je oranžový, myslí si, že vše oranžové je pomeranč.

Dítě nedokáže ještě vnímat čas zcela přesně, během dne se orientuje podle činností, které se opakují, které jsou mu známé. Například ví, že ještě nebyl oběd, že tedy ještě nepůjde domů ze školky. Dítě již dokáže rozlišovat svou fantazii od skutečnosti (Mertin, Gillernová 2015, s. 14-15).

1.1.3 Emoční a sociální vývoj

To nejdůležitější pro dítě je dle Mertina, Gillernové (2015, s. 17) potřeba citového vztahu. Dále také potřebuje sociální kontakt a určité zařazení do společnosti. Je také důležité budování jeho identity a potřeba seberealizace.

Dítě je šťastné v kolektivu dětí, rádo se přátelí a přináší do hry nové nápady. Rádo se pochlubí něčím novým nebo něčím z čeho má radost. Má radost z toho, že může pobavit ostatní různými příběhy či vtipy. Začíná také chápat, jak se cítí ostatní a objevují se počátky empatie. Dítě se například snaží pomoci mladším dětem (Allen, Marotz 2002, s. 120).

Aby se dítě vyvíjelo po emoční stránce co nejlépe, je potřeba, aby se často objevovalo v kolektivu svých vrstevníků i dospělých, což může velmi dobře zajistit mateřská škola. Pokud se dlouhodobě některé potřeby neuspokojují, projeví se obranné mechanismy. Dítě se může chovat agresivně, a to nejen k druhým, ale i k sobě. To není dobré pro dítě ani do budoucna. Nejdůležitější je v jeho socializaci rodina, kde získává největší morální základy a učí se od rodičů, kteří jsou pro něho velikým vzorem (Mertin, Gillernová 2015, s. 17-19).

1.2 Hra v předškolním věku

Hra je pro dítě velice přirozená, dítě si při ní vytváří různé situace, na kterých se učí komunikovat, spolupracovat, řešit různé problémy či prožívat své emoce.

Ve zkratce se dá říct, že hrou se naučí rozvíjet vše, co jednou v životě bude potřebovat (Kolláriková, Pupala 2010, s. 135).

Při hře je dobré dítě pozorovat. Dozvíme se z ní mnoho informací o dítěti. Ať už o tom, jakou má slovní zásobu, jaké má názory nebo to, jak komunikuje s ostatními. Také si všimneme, že žádné dítě si nehraje stejně. Každé dítě je jiné tedy i každá hra je jiná, jelikož je ovlivněna povahou dítěte (Bednářová, Šmardová 2015, s. 60).

Dle Kollárikové, Pupaly jsou hrou myšleny také činnosti, které učitel předkládá dítěti s nějakým pedagogickým záměrem. Tato řízená hra je pro děti jistě také zajímavá a přínosná, ale mnohem více získají hrou přirozenou, ve které se učí svým vlastním tempem (Kolláriková, Pupala 2010, s. 135).

Nejprve hry nevypadají ani jako hry. Dítě za hru považuje i to, že například vytahuje hračky z krabice a zase je vrací zpět. Často do své hry zapojuje a vtahuje své okolí. Hrou je pro něj vyhazování hraček z kočárku, zatímco mu je dospělý podává zpět. Dítě se takovouto hrou postupně učí zacházet s hračkami.

Tím jak se dítě pohybově vyvíjí a samo v období jednoho až dvou let začíná běhat, projevuje zájem o hračky, které se hýbou. Rádo tlačí kočárek či za sebou tahá autíčko.

Dále dítě okolo dvou až tří let ve hře napodobuje to, co dělají dospělí. Zkouší samo zametat, česat vlásky panence, vařit. A právě okolo třetího roku, jak uvádí Bednářová, Šmardová (2015, s. 59) se objevuje symbolická hra, kdy pro dítě i obyčejná kostička může být letadlo nebo míček může představovat volant. Objevuje se také hra paralelní, která je typická tím, že si děti hrají samy vedle sebe a vzájemně se pozorují.

Děti tří až čtyřleté baví vymýšlet a stavět různé věže nebo dráhy z kostek či skládat puzzle. Hrou je pro ně také malování, kreslení či vybarvování. Často a rády si hrají na někoho jiného: na kuchařku, na princeznu či na hasiče. V tomto věku si dítě již rádo

hraje s ostatními dětmi.

Starší děti začínají vyhledávat hry, kde mohou být se svými kamarády. Mají rády pohybové či míčové hry. Často je pro ně velká zábava, když mohou samy tvořit z různých materiálů (papír, písek, modelína). Zábavné jsou pro ně také společenské a stolní hry. Děti upřednostňují hry, kde se může projevit jejich tvořivost a představivost.

Hra má na děti velmi pozitivní vliv, dítě u hry relaxuje a může se při ní uvolnit a vpravit do ní i své zážitky (Bednářová, Šmardová 2015, s. 59, 60).

1.3 O barvách

Co je barva a jak vzniká? V noci, když je kolem nás tma, tak nevidíme téměř nic, natož barvy. K tomu, aby vůbec nějaká barva byla je tedy zapotřebí světla a lidského oka. Naše oko totiž zachytí světlo, které se odráží od předmětu a přemění ho v barevný vjem, tedy v barvu (Brožková 1983, s. 41, 46).

V barvách je energie, která nám nabízí uklidnění a regeneraci. Působí také na nervy, žlázy a orgány. V neposlední řadě také na psychiku. Barvy tedy mají i léčivé účinky (Hulke 2005, s. 14, 16).

1.3.1 Žlutá

Žlutý je citrón, žluté je slunce, žlutý je květ pampelišky, žluté je peří malého kuřátka, ...

Žlutá barva je barvou veselou a harmonickou. Na člověka působí povzbudivě a otevřeně. Je osvobozující, přináší uvolnění a pocit souladu (Pleskotová 1987, s. 118).

Tato barva vzbuzuje příjemné, pozitivní a teplé pocity. Je to barva velmi svěží a pestrá. O žluté je známo, že povzbuzuje chuť do učení, podporuje paměť a schopnost pamatování. Je barvou komunikace, kontaktu s lidmi, spokojenosti, kreativity a představitivosti. Bývá také symbolem osvětlení a vykoupení. Je vhodná při koncentraci. Žlutá je intenzivní barvou, která dokáže vším proniknout. Zakalená žlutá poukazuje na člověka bezohledného a sobeckého (Hulke 2005, s. 23, 50, 103, 157, 163).

Je barvou slunce. To u nás vzbuzuje chuť k životu. Ovlivňuje nervový systém. Má pozitivní působení na zažívací systém, na oblast střev, slinivky a žlučníku. Žlutá také značí učení se něčemu novému, zdokonalování se. Připomíná to, že druhým přejeme úspěch a že máme radost ze života. Lidé, kteří nemají žlutou v oblibě jsou spokojeni s tím, čeho dosáhli a nehodlají se měnit. Značí to také určitou neochotu učit se novým věcem (Palouček 2009, s. 82, 87, 144).

1.3.2 Oranžová

Oranžová je kůra pomeranče, oranžové je slunce, které právě vychází, oranžový je list javoru na podzim, oranžová je zralá dýně, ...

Tato barva je slavnostní barva. Je barvou symbolizující teplo, zlato, bohatství. Je to barva vyjadřující radost a úrodu (Pleskotová 1987, s. 118).

Je barvou veselou, optimistickou a povzbudivou. Oranžová může pomáhat při depresi či nespokojenosti. Je to barva přátelská až extrovertní, která povzbuzuje k odvaze, aktivitě a bdělosti i zvědavosti. Oranžová je barvou sebedůvěry, nadšení, dobrosrdečnosti a lidskosti.. Tato barva pomáhá také při únavě, nespokojenosti a pesimismu (Hulke 2005, s. 46, 47, 102).

Je často spojována s barvou vycházejícího slunce. Má vliv na dýchací systém. Podporuje zažívání. Působí také na správnou činnost štítné žlázy. Oranžová napomáhá uvolňovat křeče. Tato barva ukazuje na vlastní tvořivost a na touhu začlenit se mezi ostatní lidi. Neoblíbenost oranžové značí to, že často nosíme masku, stydíme se za svou jedinečnost. Straníme se větší skupiny lidí (Palouček 2009, s. 77, 81, 143).

1.3.3 Červená

Červené jsou zralé třešně a jahody, červená je krev, červené jsou rty, ...

Červená je vzrušující, energickou, prudkou a silnou barvou. Je symbolem ohně, krve, nebezpečí, hluku a lásky (Pleskotová 1987, s. 118).

Tato barva vyjadřuje silné emoce, mezi které může patřit i hněv. Je to dominantní, povzbuzující barva. Také proto bývala vždy slavnostní roucha králů či duchovních v této barvě. Červená také svádí k upovídanosti, horlivosti a vášni. Také povzbuzuje k práci a k učení. Je tedy dobrá i pro děti, které mají problémy s učením, je vhodné aby se učily pod červeným světlem (Hulke 2005, s. 22, 43).

Je barvou životního tepla, značí zralost, pomáhá nám obracet se k tomu, co je pro nás důležité. Také napomáhá prosazovat svou vůli. Červená barva se tělesně ztotožňuje s činnostmi rozmnožovacích orgánů, krevního oběhu i imunitního systému. Červená také

symbolizuje život na zemi. Pokud nemáme červenou barvu v oblíbené, může to značit strach ze života nebo také nedůvěru k místu, kde jsme se narodili (Palouček 2009, s. 72, 76, 142).

1.3.4 Zelená

Zelené jsou listy stromů a keřů, zelené jsou oči kočky, zelená je tráva, ...

Tmavozelená je barvou, která uklidňuje a chrání, ale také omezuje. Je barvou přátelskou, je spojena s pocitem naděje a bezpečí.

Světle zelená je symbolem chladu, vlhka, tichá a rostlin. Na člověka působí přirozeně. Může působit i jedovatým dojmem (Pleskotová 1987, s. 118).

Je to barva sebejistoty, napomáhá vybavit si vzpomínky, uvolnění a relaxaci. Je také vhodná při duševních otřesech a stresu. Zelená také působí na city člověka, pohled na ní pozitivně působí na podrážděné nervy, posiluje smysly a oči. Tato barva posiluje soustředěnost, všímavost a paměť (Hulke 2005, s. 52, 53, 103, 163).

Zelená připomíná rovnováhu ve vztazích k lidem. Tmavá zeleň symbolizuje vážnost, hloubku a majestátnost a také schopnost rozhodovat se. Tato barva působí na oblast hrudníku, srdce a plíce. Je barvou regenerace a rovnováhy. Nedostatek zelené barvy vyvolává pocit stísněnosti. Pokud zelená nepatří mezi naše oblíbené barvy, může to znamenat problém se zachováním rovnováhy. Značí to také to, že se příliš litujeme (Palouček 2009, s. 88 - 91, 145).

1.3.5 Tyrkysová

Tyrkysová je hladina moře, tyrkysový je minerál tyrkys, ...

Tato barva podporuje sebevědomí a fantazii. Je barvou přátelství, a spontánnosti. Tyrkysová také zklidňuje a posiluje. Lidé, co mají tyrkysovou v oblíbené bývají náladoví, sobečtí, umínění a touží po obdivu. Často utíkají od reálného světa do svých myšlenek. Bývají také kreativní a umělecky založení. Ti, co tuto barvu odmítají, mají patrně potíže s nalezením podstaty jejich života a seberealizací (Hulke 2005, s. 54).

Tyrkysová je barvou komunikace, osvobození a potřeby být jedinečný. Také napomáhá ke klidnému spánku a tím i k regeneraci našeho těla (Palouček 2009, s. 100 – 103).

1.3.6 **Modrá**

Modré je nebe, modré jsou oči, modrý je květ chrpy či pomněnky, ...

Tmavomodrá je klidná, vážná a zklidňující barva. Symbolizuje hloubku. Je barvou dalek, rozjímání a smutku.

Světle modrá je barvou přívětivou. Vzbuzuje představu oblohy a vzduchu, ticha a touhy (Pleskotová 1987, s. 118).

Je barvou vznešenosti, víry, míru, uvolnění a harmonie. Modrá je barvou lidí přízřusbivých a věrných. Bývá také považována za symbol mírnosti, samostatnosti, pořádku a tradice. Modré oblečení například působí vznešeně a elegantně. Tato barva posiluje vyrovnanost a klid, pomáhá tedy neklidným lidem. Dětem, které mají problém se soustředit a jsou roztržité, pomůže pracovat a učit se pod modrým světlem. Modrá barva také pomáhá při bolestech hlavy (Hulke 2005, s. 24, 55, 56).

Tato barva nám dává pocit klidu a vyrovnanosti. Modrá je hledání nových cest a hledění vpřed. Pod vlivem této barvy usíná vnější svět a otevírá se svět vnitřní. Je to barva, která posiluje imunitu a působí antibakteriálně. Modrá má pozitivní účinek na různé alergie a astma. Zmírňuje také záněty a kožní problémy. Působí pozitivně na hyperaktivitu dětí a tím, že modrá uklidňuje, i na poruchy spánku (Palouček 2009, s. 105 - 108, 148).

1.3.7 **Fialová**

Fialové jsou květy levandule, fialový je i květ šeríku či zvonku, ...

Fialová je barvou melancholickou, tajemnou a osobitou. Tato barva zneklidňuje a znepokojuje.

Světle fialová na někoho může působit slabošsky či čarovně. Je to barva

představující magii, opojení a melancholii (Pleskotová 1987, s. 118).

Je to barva skromnosti, pokory, změny a inspirace. Fialová barva je barvou obětavosti a lásky k ostatním lidem. Probouzí v lidech intuici a pobízí k přemýšlení a je též vhodná při meditaci. O fialové je známo, že působí očištně. Charakterizuje často ochotnou a empatickou osobu. Tato barva často bývá oblíbená dětmi (Hulke 2005, s. 25, 57, 58, 103, 104, 159).

Je kombinací modré a červené, které se navzájem vyrovnávají a vytváří fialovou. ve fialové barvě je zastoupen hmotný svět a to v červené a svět duchovní v modré. V těle pomáhá řídit nervový systém, podporuje tvorbu bílých krvinek a zmírňuje horkost. Neoblíbenost fialové značí záporný vztah k duchovnu či deprese (Palouček 2009, s. 149).

1.3.8 Purpurová

Purpurový je květ Echinacei, purpurový je i květ hluchavky, ...

Je to barva důstojná, hrdá, vznešená a povzbudivá. Je symbolem spravedlnosti a majestátu (Pleskotová 1987, s. 118).

Purpurová barva nám napomáhá rozpoznat pravý smysl a hodnotu obyčejných věcí. Je to barva pomoci druhým lidem a rozvíjí citovou stránku člověka. Tato barva upravuje činnost ledvin a nadledvin. Účinně působí proti stresu. Snižuje krevní tlak a mírní teplotu těla. Lidé, co nemají purpurovou v oblibě bývají pokrytečtí (Palouček 2009, s. 112 - 115, 151).

1.3.9 Hnědá

Hnědý je kmen stromu, hnědá je zem, půda, hnědý je ořech, ...

Hnědá barva působí solidně a vážně. Je to barva realistická, střízlivá a mlčenlivá. Symbolizuje jistotu, pořádek, domov a zdrženlivost (Pleskotová 1987, s. 118).

Je barvou stability a tepla. Symbolizuje soužití s přírodou. Tato barva je dětmi často

neoblíbená. Ti, co tuto barvu mají mezi oblíbenými bývají šetriví a lpí na svém domovu. Neradi mění svůj život, změnám se spíše vyhýbají. Záliba v hnědé barvě také ukazuje na člověka stydlivého, zdrženlivého a velmi ochotného pomoci druhým. Tmavě hnědé odstíny mohou zobrazovat negativní vlastnosti jako je žárlivost či chamtivost (Hulke 2005, s. 48, 49, 159).

Také představuje bytí na zemi. Pro lidi bývá pocitem bezpečí, důvěry a uvolnění (Palouček 2009, s. 120).

1.3.10 Šedá

Šedý je dým, šedá je barva prachu, šedé je mračno před deštěm, ...

Šedá je barva netečná, smutná, spojená s představou chudoby a pokory (Pleskotová 1987, s. 118).

Je barvou opatrnosti, přizpůsobivosti a nenápadnosti. Tmavá šedá může také působit jako hrozba. Patří lidem, kteří jsou spíše zdrženliví a klidní. Tato barva také symbolizuje strach ze života, zmatenost, určitá omezení a nejistotu. Šedá barva také souvisí s vnímáním a duševním rozpoložením člověka (Hulke 2005, s. 61, 62, 159).

Tato barva je kombinací tmy a světla. Je nenápadná, ale zároveň významná. Bez šedé by ostatní barvy ztratily své tóny. Šedá je barvou neutrální, nevyvolává konflikty a díky tomu se můžeme lépe soustředit. Šedá není v předu, je tam, kde je světlo. Pomáhá nám vidět svět trojrozměrně (Palouček 2009, s. 123).

1.3.11 Bílá

Bílý je sníh, bílá jsou oblaka, bílé je peří labutě, ...

Je to barva neurčitá a nejistá. Často spojována s nevinností a čistotou (Pleskotová 1987, s. 118).

Tato barva vyjadřuje nepřístupnost, citlivost a uvolnění. Bílá barva pomáhá uvolňovat napětí a stres. Lidé, kteří tuto barvu mají mezi oblíbenými, bývají otevření

a cílevědomí puntičkáři. Jsou spolehliví, upřímní a vždy mluví pravdu. Chtějí, aby si o nich ostatní mysleli jen to nejlepší. Ti, co bílou odmítají, mohou pociťovat vinu, strach či nějakou fobii. Bílá také unavuje oči (Hulke 2005, s. 60, 61).

Bílá je matkou barev. Zrcadlí se v ní jasně příměs jiné barvy a to v žádné jiné barvě ne. Je symbolem věrnosti, neposkvrněnosti a jasnosti. Bílá nám pomáhá soustředit se na své myšlenky. Je také barvou míru (Palouček 2009, s. 136, 137).

1.3.12 Černá

Černá je noc, černé je peří havrana, černá je panenka v oku, ...

Je barvou vzdoru a protestu, zlého tajemství, nicoty a smrti (Pleskotová 1987, s. 118).

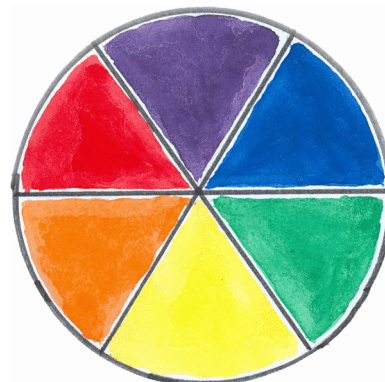
Je to barva smutku, obav, ztráty a beznaděje. Tato pochmurná barva bývá také výrazem důstojnosti a vážnosti. Černá vyjadřuje skrývání se před světem a před ostatními lidmi, nenávist a zlobu (Hulke 2005, s. 58, 59, 160).

Černá barva je symbolem konce a často vyvolává strach. Je barvou tmy. Tato barva je velmi tajemná. Z fyzikální stránky zadržuje černá barva všechnu světelnou energii. Černá ve výtvarné tvorbě je nejtemnější barvou. Je pevná, těžká a vážná. Působí depresivně ale i očištně. Spolu s bílou mohou tvořit různé odstíny ostatních barev. Černá je barva zdrženlivosti. Neoblíbenost černé značí obavu z konce a odmítání smrti (Palouček 2009, s. 132 - 135, 154).

1.4 Barvy a jejich vzájemné vztahy

Nedá se říci, že by existovaly samostatně oddělené barvy. Jedna barva nemůže být bez barev ostatních, které ji obklopují, jimiž je tvořena. Například zelená barva by nevznikla nebýt modré a žluté. Mezi barvami tedy nacházíme vzájemné vztahy a souvislosti, kdy jedna barva ovlivňuje druhou.

Nyní si přiblížíme tzv. Barevný kruh. Je rozdělen dle J.W. Goetheho (1749 – 1832) na šest dílů. Barvám v kruhu vedle sebe se říká příbuzné. Z příbuzných barev lze namíchat tóny jednotlivých barev. V kruhu vidíme tři základní barvy. Barvu červenou, modrou a žlutou. Vždy dvě základní barvy svírají v kruhu tu barvu, která vnika jejich smícháním. Tato barva je barvou podvojnou neboli sekundární. Sekundární barvy jsou fialová, zelená a oranžová.

Obrázek 1: Barevný kruh

Pokud bychom smíchali všechny tři základní malířské barvy, navzájem se vyruší. To znamená, že vznikne jakási šed'. Abychom získali různé odstíny jedné barvy. Mísíme barvu s černou či bílou. Tím barvu zesvětlujeme či ztmavujeme.

Barvy mají v kruhu přesně danou polohu. Barvy ležící naproti sobě jsou barvy komplementární. Tedy dvě barvy, které k sobě ladí.

Smícháním žluté a červené barvy vznikne oranžová. Ta je komplementární barvou k barvě modré. Pokud smícháme modrou barvu s červenou, dostaneme fialovou, ke které je komplementární barva žlutá. K vytvoření zelené barvy je zapotřebí žluté a modré barvy. Komplementární barvou k zelené je barva červená (Pleskotová 1987, s. 148, 149).

Dále také barvy dělíme na teplé a studené. Mezi studené barvy můžeme zařadit světle zelenou, zelenou, tmavě zelenou, azurovou, ultramarínovou, tmavě modrou a fialovou barvu. Teplé barvy jsou fialová, purpurová, karmínová, červená, oranžová, žlutá a světle zelená. Můžeme si povšimnout, že světle zelená a fialová barva

se objevuje jak v teplých, tak i ve studených barvách. Jsou to barvy neutrální, mohou tedy být mezi studenými i teplými (Parramón 1995, s. 102, 104).

Studené, světlé barvy opticky zvětšují prostor a teplé, tmavé barvy ho spíše zmenšují. Toho se dá využít například při volbě barev v místnosti (Hulke 2005, s.40).

Z fyzikálního hlediska rozlišujeme totiž barvy aditivní (barvy světla, které lze rozložit přes skleněný hranol) a barvy subtraktivní (pigmentové – malířské). Základní aditivní barvy, které lidské oko vnímá jsou červená, zelená a modrá. Z těchto tří barev vzniká bílý paprsek světla, který můžeme vidět pokud tyto barvy promítneme třeba na bílý papír nebo na obrazovku. (Pleskotová 1987, s. 29).

I míchání ostatních barev z těchto tří je jiné. Pomocí červeného a zeleného paprsku vzniká žlutý. Pokud se spojí modrý paprsek a zelený, uvidíme barvu azurovou. Spojením červeného a modrého světla vzniká purpurová. I barvy sekundární budou jiné než při míchání barev malířských. Jsou to právě ty barvy, které vznikly spojením dvou základních. Jedná se o barvu azurovou, purpurovou a žlutou (Parramón 1995, s. 13).

1.5 Psychika a barva

Barvy jsou vlastně celý náš život. Kdybychom barvy neviděli, byl by náš život smutný a nudný. Můžeme být tedy šťastni, že dokážeme barvu naším okem vnímat. Poslání barvy nekončí tím, že ji zachytíme očima, dále námi postupuje, má vliv na naši psychiku, chování, na naše city i na to, jak jednáme. To platí nejen o nás dospělých, ale i u dětí jsou barvy odrazem jejich psychiky.

Člověk si barvu spojuje s konkrétními představami, s věcmi či jevy, které jsou pro danou barvu typické. Pokud se zamyslíme nad bílou barvou, někdo si ji spojí se studeným čerstvě napadaným sněhem, druhému se vybaví představa bílých svatebních šatů. Při pomýšlení na barvu modrou jednomu vyvstane představa nebe, jinému se před očima objeví rozkvetlé chrpy. I zelenou barvu si každý přiřadí k vlastní představě. Ať už je to zelená jarní tráva či pohled do zelených kočičích očí. Barvy mohou být také spojeny s určitou situací. Například, když se zraníme a poteče nám krev, bude v nás červená barva vyvolávat nepříjemný pocit. U jiného člověka může být červená barva naopak spojena s příjemným zážitkem, jakým je třeba pohled na zralé červené jablko. Vnímáme též teplé a studené odstíny barev. Ty se propojují s naším citěním, kdy například z modré barvy cítíme chlad, jelikož ji spojujeme s barvou ledu (Brožková 1983, s. 170 – 172).

V barvách je určitá síla. Provázejí nás celým životem, ovlivňují naši náladu a tím i naše rozhodování. Pro člověka jsou barvy příjemné, pokud je on sám tak vnímá. Každý si k barvám vytváří vlastní vztah. Některá se nám líbí, jiná je nám odporná a další na nás působí neutrálně. Často si třeba říkáme, že nemáme rádi hnědou barvu, nebo že se nám nelíbí oranžová. Tím dáváme vlastně najevo, že něco v našem životě není zcela v pořádku. Barva nám tím připomíná něco, s čím jsme se nedokázali vyrovnat. Odpor vůči nějaké barvě prozrazuje vnitřní konflikt. Nadšení pro určitou barvu je také projevem nějaké vnitřní potřeby. Přítomnost takové barvy nás může rozveselit, radostně naladit či zvednout náladu (Palouček 2009, s. 11, 140, 141).

Protože barvy jsou součástí našeho života, jsou všude kolem nás i v nás. Lidé často pod dny v týdnu, čísla či měsíce vidí určité barvy. Někdo i různé vzpomínky či pocity vidí v barvách. Také jména můžeme vidět pod určitými barvami.

Každý z nás má jistě své barvy. Barvy, které se nám líbí, uklidňují nás, cítíme se s nimi bezpečně, máme k nim určitý vztah a proto se jimi snažíme obklopit. Jsou tu ale i barvy, které nás mohou zneklidňovat, dráždit či v nás vyvolávat strach.

Dle Schillingových (1999, s. 111 – 115) také děti ve věku mezi třemi a šesti lety najdou mezi barvami své oblíbené. Mají však i barvy, které odmítají. Tříleté děti mají nejvíce v oblíbenosti fialovou a zelenou, zatímco černá je pro ně barvou, kterou odmítají. Děti starší dávají přednost červené a ultramarínové.

1.5.1 Co na nás barvy prozradí a jak na nás působí

Řecký lékař Hippokrates (460-370 př.n.l.) spojoval barvy s lidskou povahou. Často se jeho čtyřem typům temperamentu přiřazují barvy.

Cholerik, který bývá prudký a výbušný, je spojován s červenou barvou. O sangvinikovi se říká, že je živý, aktivní a nestálý. K němu je přiřazována barva žlutá. Flegmatik, člověk, který je rozvážný a vše řeší s klidem, má barvu zelenou. Modrá barva je přiřazena k melancholickému typu temperamentu (Brožková 1983, s. 185, 186).

Nyní se podíváme, co o nás dle Pleskotové (1987, s. 117,119) mohou některé barvy prozradit. **Modrá barva** je barvou klidu. Často je spojována s citlivou, romantickou a klidnou povahou člověka. Vyhledávají ji lidé, kteří hledají klid a jsou spíše tišší. **Zelenou barvu** mají rádi lidé stateční, umínění, tvrdohlaví ale také lidé, kteří se špatně přizpůsobují. Ti, co mají rádi zelenou, mívají sklon pečovat o druhé, ale také s nimi manipulovat. **Červené barvě** dávají přednost lidé cílevědomí, tvořiví, pracovití, ale také lidé vznětliví. Červená značí životní sílu a aktivitu. **Žlutá** je barvou povzbudivou, barvou změny, barvou všeho nového. Oblíbí si ji lidé bezprostřední a nadějeplní. **Fialová barva** vzniká smícháním červené a modré. Fialovou barvu volí lidé přecitlivělí, duševně i citově nezralí, nerozhodní, uzavření či zdrženliví. Obliba fialové barvy souvisí také s hormony. Oblíbená bývá často dětmi v období puberty, těhotnými ženami či lidmi s onemocněním štítné žlázy. **Hnědá** je barvou lidí, co si zakládají na svém pohodlí ale také těch, co bývají často unavení. O hnědou barvu naopak nemají zájem lidé vyrovnaní. **Šedá barva** je barva neutrální. O člověku, který ji má rád prozrazuje, že

nechce odhalit své nitro. **Černá** není tak úplně barvou. Pokud si ji však člověk vybere za svou oblíbenou, vyjadřuje tím vzdor či protest. Černá může také poukázat na nějaký vnitřní problém.

Liší se také obliba barev u lidí, kteří nemají určitý vnitřní problém, a u lidí, kteří jsou nějak duševně nemocní. U nemocných se pak preference barev může projevovat v kresbách, malbách či různých testech, které mohou odborníkům pomoci odhalit problém. Například lidé trpící depresí preferují studené a tmavé barvy.

1.5.2 Barevná typologie

To, jak se člověk obléká, tedy jaké barvy oblečení volí, souvisí s jeho psychikou, temperamentem a celkově s jeho osobností. Také děti jsou citlivé na to, jaké barvy jsou kolem nich. Upřednostňují oblečení, které má jejich oblíbené barvy. Dítě vyhledává barvy, které ho určitým způsobem charakterizují. Každý má rád určité barvy oblečení, je ale potřeba je vhodně sladit, abychom se v nich cítili dobře. Existují různí poradci či barevné testy, které člověku pomohou určit, jaký barevný typ je. Jaké barvy se hodí k jeho barvě očí, pleti či vlasů. Postarají se o to, aby člověk v oblečení nezanikl, naopak, aby se ve vhodně sladěném oblečení podtrhla jeho jedinečnost (Schillingovi 1999, s. 151 – 153).

Carol Jacksonová (1994, s. 43 – 55) rozdělila typy lidí dle čtyř ročních období. Každý typ dle barvy pleti, vlasů a očí přiřazuje k jinému ročnímu období.

Zimní typy mohou mít tón pleti velmi bílý, bílý s růžovým nádechem, béžový, šedobéžový nebo hnědavý, olivově zbarvený nebo černý se žlutavým či modrým podtónem. Barva vlasů může být modročerná, tmavohnědá, středně popelavě hnědá, šedě melírovaná, stříbrošedá, bíle plavá, bílá. Barvu očí může zimní typ mít tmavě červenohnědou, černohnědou, oříškově hnědou, šedomodrou, tmavomodrou nebo šedozelenou.

Typ letní mívá tón pleti světle béžový s různými nádechy, růžovobéžový, šedohnědý, růžovohnědý. Barvu vlasů může mít platinovou či popelavou blond, popelavě hnědou, modrošedou, perlově bílou. Oči mohou být modré, zelené, šedomodré, šedozelené, bledě šedé, v barvě lískových oříšků či šedohnědé.

Ten kdo je spíše **podzimní typ** mívá tón pleti slonovinový, broskvový, broskvový s pihami, zlatobéžový či zlatohnědý. Jeho barva vlasů je ryšavá, měděně hnědá, kaštanová hnědá může být také černohnědá či šedozlatá. Barva očí je tmavohnědá, zlatohnědá, jantarová i olivově zelená či petrolejově modrá.

U **jarního typu** může být tón pleti broskvový, zlatobéžový, zlatohnědý i slonovinový se světlými pihami. Vlasy mohou být v barvě medu, kaštanově hnědé, zlatohnědé či smetanově bílé. Barva očí je jasně modrá, jasně zelená, akvamarínová, petrolejově modrá či zlatohnědá.

Dále k těmto typům pomáhá určit jaké barvy oblečení se k jejich vlasům, očím a pleti hodí. Zimní, letní, podzimní i jarní typ může nosit oblečení vlastně v každé barvě. Musí dát ovšem pozor na odstíny a intenzitu barvy. Jarní barvy jsou barvy teplé se žlutými podtóny. Patří sem barvy jako je zlatohnědá, zlatá, růžová, broskvová, žlutá. Barvy podzimní jsou teplé a mají podtóny oranžové. Může to být barva tmavohnědá, písková, oranžová, zlatá i mechově zelená. Zimní a letní barvy jsou studené. k zimním barvám můžeme zařadit černou, bílou, námořnickou modrou, červenou, šedou i neonově růžovou. Mezi letní barvy patří růžovohnědá, námořnická modrá, křiklavě růžová, šeríková i švestkově modrá (Jacksonová 1994, s. 25, 37).

1.5.3 Barevné slyšení

V oblasti vnímání se můžeme setkat s barevným slyšením neboli synestézií. Takto je označován postup, kdy podráždění sluchu vyvolává reakci v jiném smyslovém orgánu, jako je zrak, který ale doopravdy drážděn nebyl. Dle psychologů zabývajících se synestézií je spojování barev se zvuky poměrně časté. Zvukové motivy ovlivňují vnímání určitých barev. Ale také určité barvy zesilují či zeslabují právě vnímaný sluchový vjem. Různé pokusy také prokázaly, že když člověk slyší vysoké tóny, zdají se mu barvy, na které se dívá světlejší a při nízkých tónech tmavší. Hluboké tóny na nás působí jako těžké a široké a tóny vysoké, jako štíhlé, lehké.

Synestezie si lze jistě všimnout i u dětí. Pleskotová také uvádí různé příklady, jak lidé „slyšeli barvy“. Popisuje, jak si dítě při hře na klavír, spojovalo tóny ve stupnici s barvami duhy. Také jak různí dirigenti či skladatelé považovali hudbu, kterou

poslouchali za zelenou či rudou. Někteří malíři přirovnali barvy ke zvukům, které vydávají různé hudební nástroje (Pleskotová 1987, s. 93 – 95).

1.6 Barevná příroda

S barvami se setkáváme především v přírodě. Způsob, jakým se barvy v přírodě vyskytují není bezúčelný. Barvy v přírodě mají svůj smysl. Neslouží jen pro potěšení lidem. Tam, kde se nacházejí barvy je energie a život.

Podíváme-li se na rostlinku, její semínko je na jaře tmavé, má hnědou barvu, která pomáhá při růstu, chrání ji a zajišťuje to, že rostlinka poroste dále. Následně je světle zelená, tato barva je projevem počátku růstu. Dále je zelená barva sytější a tmavší. Barevné plody jsou nejen krásné na pohled, ale jsou ukazatelem zralosti. Na podzim se lístky zbarví do překrásných barev jako je červená, karmínová rudá, hnědá, oranžová či žlutá. Lístky spadají na zem a svými teplými barvami ji zahřívají před nástupem zimy (Palouček 2009, s. 8 – 10).

Kde se barvy v přírodě vzaly? Rostliny a jejich lístky jsou zelené, protože obsahují zelené barvivo chlorofyl. V listech jsou i jiná barviva. Na podzim jsou listy barevné z toho důvodu, že z nich zmizí zelené barvivo.

Barvy v přírodě mají funkci ochranou, poslouží i k útoku, jsou také poznávacím znamením či smluveným signálem.

Pro živočichy je jejich zbarvení také velmi důležité. Ti jsou zbarveni díky pigmentům. Různá zbarvení hnědé, šedé, žluté nebo červenavé vyvolává vždy jiné barvivo. U tvorů žijících v lesích a pralesích je nejčastější zbarvení zelené. Ovšem ne všechna zvířata jsou pestře zbarvena. Žijící v severních oblastech jsou často bílá. Existují také zvířata bez pigmentu, ta často žijí v tmavých jeskyních. Zvířata s nedostatkem pigmentu jsou tzv. albíni. Albíni jsou zcela bílí a proto velmi nápadní. Existuje také ochranné zbarvení, kdy se na první pohled zdá, že živočichové jsou ve svém přirozeném prostředí neviditelní.

Někteří živočichové mají výstražné zbarvení jako například červené, černé, žluté i bílé. Černobílé zbarvení je důležité pro noční živočichy. Živočichové toto výstražné zbarvení využívají k obraně. Například žlutočerná vosa varuje před jedovatým žihadlem. Červenočerné sluněčko vypouští páchnoucí tekutinu. Mořský sumec, který je

také černožlutý, upozorňuje na jedovaté trny. I černožlutý mlok je jedovatý. Také housenky motýlů jsou často zbarveny pestře a tím varují ptáky před nedobrým a jedovatým soustem. Mnoho zvířat zbarvení jedovatých živočichů pouze napodobuje, avšak jedovatí nejsou. Zbarvením se pouze chrání.

U některých živočichů je změna brvy vyvolána určitými emocemi. Nejvíce to platí o rybách. Když je ryba podrážděná, ztmavne. Když je vystrašená, zbledne. Velmi zajímaví jsou chameleoni, kteří mění barvu na zelenou, hnědou, červenou, žlutou, bílou či černou.

Zvířata vidí barvy jinak než člověk, nebo je nevidí vůbec. Schopnost vidět barvy souvisí s prostředím, kde zvíře žije i s jeho způsobem života. Barevně vidí hmyz, avšak motýli nevidí červenou barvu. Vnímají ji jako černou. Včely například vidí ultrafialové záření. Také většina ptáků vidí barevně, jen noční ptáci ne. Kůň špatně rozezná červenou a černou. Dobře ale vidí růžovou, šedou, žlutou, zelenou i modrou. Zajímavé je, že býk ani kráva nemají barvené vidění (Pleskotová 1987, s. 44 – 65).

V přírodě se barvy objevují také v plodech, ať už v zelenině či ovoci a v nich jsou obsaženy různé vitamíny. Červená barva je v jablkách, malinách, jahodách, šípkách, červeném rybízu, brusinkách, červené řepě, rajčatech či červené paprice. Oranžovou obsahují pomeranče, nektarinky, mandarinky, meruňky, fíky, broskve, dýně, mrkev či oranžová paprika. Žlutou pak nalezneme v banánech, citróněch, žluté paprice, bramborech, cibuli, kukuřici nebo v ananasu. Zelená je v hroznovém vínu, angreštu, hruškách, jablku, kiwi, okurce, kapustě i ve špenátu, olivách či bylinkách. Modrá je skrytá v borůvkách, trnkách, modrém hroznovém víně či v jalovcových bobulích. Fialovou najdeme v černém rybízu, švestkách, ostružinách, černém bezu, červeném zelí, lilku či v černých olivách (Hulke 2005, s.92, 93).

Také neživá příroda v podobě kamenů a minerálů je plná barev. Červená patří rubínům, granátům, červeným korálům, achátům či rudému jaspisu. Růžový je růženín, tulit a rubelit. Oranžové jsou karneoly, oranžové jaspisy, hyacinty a korály. Žlutý je citrin, topas, jantar nebo tygří oko. Zeleně září smaragdy, jadeit, amazonit a malachit. Modré jsou safíry, tyrkys, akvamarín a topas (Hulke 2005, s.106, 107).

Dalším pozoruhodným přírodním jevem je duha. Objevuje se na nebi zároveň s deštěm a sluncem, když slunce ozáří dešťové kapky. Vzniká rozkladem světla na mřížce tvořené kapičkami deště. Duha se skládá ze sedmi spektrálních barev, kterými jsou fialová, modrá, zelená, žlutá, oranžová a červená (Hulke 2005, s.25, 26).

2. VÝZKUM

Cílem mého výzkumu bylo zjistit kolik barev děti v mateřské škole poznají a pojmenují. Nápad proč toto zkoumat vycházel z tvrzení dle Allena, Marotze (2002, s. 119), že dítě kolem pátého roku pozná až osm barev a ví, jak se jmenují. Rozhodla jsem se tedy navštívit dvě mateřské školy a toto tvrzení ověřit na dětech ve věku od čtyř do sedmi let.

Děti jsem si brala po jednom ke stolu. Předložila jsem jim čtrnáct papírových koleček. Kolečka byla z jedné strany bílá a z druhé strany mělo každé jinou barvou. Před děti jsem je předložila bílou stranou. Děti postupně obracely kolečka a barvy na nich pojmenovávaly. Po dětech jsem požadovala, aby barvy pojmenovávaly obecnými názvy: červená, tmavě zelená, tmavě modrá, žlutá, fialová, oranžová, bílá, černá, šedá, hnědá, růžová, tmavě růžová, světle zelená, světle modrá.

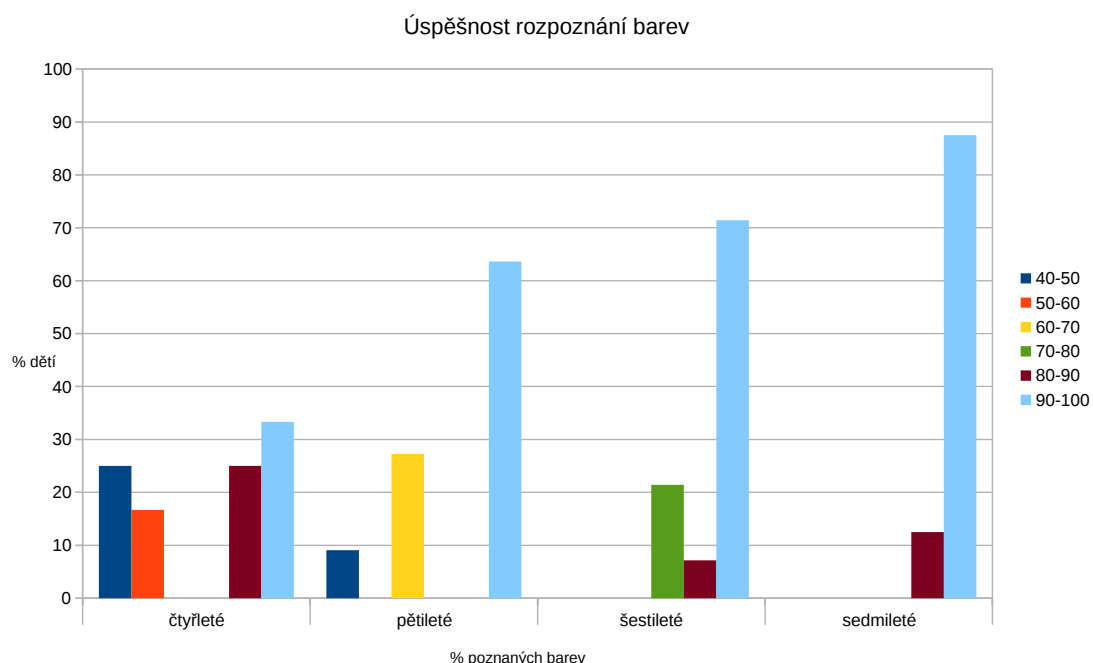
Předkládané barvy: kadmiová červeň, zelená patina, pruská modř, primární žlutá, modrofialová, oranžová pastelová, bílá, černá, platinová šedá, kaštanová hnědá, světlá růžová, alizarinový karmín, zelenožlutá, primární modrá.

Obrázek 2: Předkládané barvy

Počet zkoumaných dětí: 45

Počet poznanych barev	čtyřleté	pětileté	šestileté	sedmileté
6	2	1		
7	1			
8	2			
9		3		
11			3	
12	3		1	1
14	4	7	10	7

Výsledek výzkumu mě velmi mile překvapil. Většina dětí poznala a pojmenovala všech čtrnáct barev. Z dvanácti čtyřletých dětí poznaly všech čtrnáct barev čtyři děti (33% dětí). Z jedenácti pětiletých dětí poznalo všechny předložené barvy sedm dětí (63% dětí). Ze čtrnácti šestiletých dětí poznalo deset dětí všechny barvy (71% dětí) a z osmi dětí sedmiletých poznalo sedm dětí všechny předložené barvy (88% dětí). Všechny zkoumané děti poznaly minimálně šest barev.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Seznam metodických listů Hrátky s barvou v MŠ

1. I hudba může být barevná
2. Barevné okénko
3. Barvy ze zahrady
4. Barevné obláčky
5. Barevná paleta přírody
6. Obkresli duhu, než ti uteče
7. Duhové kamínky
8. Míchej barvy
9. Moje knížka plná barev
10. Teplé sluneční paprsky
11. Co vykouzlí cukr?
12. Obarví sníh rukavičky?
13. Koncert barev
14. Proč je vodníkův klobouk zelený?
15. Zmizí barvy?

3.2 I hudba může být barevná

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku **Hrátky s barvou** (Autor: Markéta Tomsová):

*S barvičkami jdem si hrát,
ať jde s námi, kdo je rád!
Barevný svět kolem máme,
všechny barvy poznáváme.
Oranžovou, zelenou,
modrou, žlutou, červenou!*

Motivace:

S dětmi si sedneme do kruhu. Povídáme si o barvách, které máme rádi. Děti se ptáme: „Jaká barva, kterou máš dnes na svém oblečení se ti líbí nejvíce? Jakou barvu auta máš nejraději? Jaká barva květiny se ti líbí?, ...“ Slovo má vždy ten, kdo drží barevný kamínek. Ten si postupně posíláme. Před děti doprostřed kruhu položíme xylofon s barevnými kameny a paličku. Paní učitelka na xylofon dětem zahraje melodii písničky, kterou děti neznají, ale brzy si ji zazpívají. Poté děti mohou přistoupit ke xylofonu nebo si ho posílají. Na xylofonu každý zahraje na jednu, dvě nebo na tři barvy, které se mu líbí. Až xylofon doputuje k paní učitelce, paličkou na něj opět dětem zahraje melodii písničky, kterou si společně zazpívají.

Úkol:

Zapamatování si slov a melodie v nové písničce.

Cíl:

Osvojení nové písničky. Seznámení se s doprovodným hudebním nástrojem xylofon. Poznává propojení barev a hudby.

Potřebujeme:

Xylofon s barevnými kameny, paličku, hudební nástroj, jako je kytara či klavír.

Hudební činnost, postup:

Písničku **Barevná** (Autor. Markéta Tomsová) dětem nejprve zazpívá paní učitelka. Děti poslouchají a zkouší vyjmenovat, o kterých barvách se v písničce zpívalo. Poté paní učitelka dětem zpívá první sloku písničky a děti se přidávají. Společně si přezpívají první sloku. Postupně si děti osvojují druhou i třetí sloku. Nakonec si zazpívají celou písničku.

Reflexe:

Vzpomeneme si, o čem se v písničce zpívalo. V první sloce se zpívalo o tom, co má jakou barvu. Děti zkouší vymyslet co ještě by mohlo být žluté, hnědé, růžové či bílé. Ve druhé sloce jsme si zazpívali o modrých očích. Děti tedy zjišťují kdo má modré oči, kdo hnědé, co může být ještě modré, co červené a zelené.

Noty k písničce: Příloha1 1 na straně 71

3.3 Barevné okénko

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku
Hrátky s barvou.

Motivace:

Brzy ráno nebo za deštivého počasí si s dětmi stoupneme okolo okna. Díváme se ven a povídáme si o tom, jaké barvy venku vidíme. Někdo vidí zelený keř, někdo černou kočičku co jde okolo, jiný zase žlutou kytičku na zahradě. Je ale zataženo a nesvítí sluníčko a tak vidíme venku málo barviček. Jak by to bylo venku zajímavé, kdyby vše bylo jinak barevné. Kdyby travička byla červená, kočka zelená a ptáček co letí okolo modrý! Ukážeme dětem barevné folie a každý si vybere barvu, jaká se mu líbí. Barevnou folii si dáme před obličej a koukáme skrze ni oknem ven. Najednou je vše žluté, modré a červené. Ukážeme dětem, že pokud vezmeme červenou a žlutou folii a obě dáme před obličej je vše před námi oranžové, když modrou a červenou, vidíme fialově a pokud žlutou a modrou, tak vidíme zeleně. To byl krásný pohled z okna! To by bylo ale hezké mít takové barevné okénko doma nebo ve školce. Pojd'te děti, zkusíme si takové společně vytvořit.

Obrázek 3: Barevné okénko

Při pohledu z okna přes folie si můžeme hrát na čtyři roční období. Když hledíme přes žlutou folii, je venku léto, když přes modrou, je zima. Červená bude podzim a pokud překryjeme modrou a žlutou, máme zelenou, tedy jaro.

Úkol:

Vytvoření barevného okénka pomocí barevných folií. Lepení a překrývání barevných folií na průhlednou folii.

Cíl:

Učí se, že spojením dvou určitých barev vznikne další barva.

Potřebujeme:

Barevné folie, průhledné folie, lepidlo v tubě a nůžky.

Pracovní činnost, postup:

Každý má před sebou kousek od každé barvy barevné folie. Děti nůžkami vystřihují tvary, které se jim na okénku budou líbit. Čtverečky, obdélníčky či kolečka. Když mají všechny děti hotovo, vezmou si okénko z průhledné folie. Okénko může být do čtverce či kulaté. Záleží na tom, jaké tvary paní učitelka dětem připraví a jaké si děti vyberou. Na okénko z průhledné folie děti nanesou lepidlo a poté přilepují kousky barevných folií. Kousky se mohou překrývat, tím získáme další barvy. Teď již máme barevné okénko. Když se přes něj podíváme ven za deštivého počasí, uvidíme svět barevnější a veselejší.

Reflexe:

Nyní s dětmi ještě jednou přistoupíme k oknu a každý skrz své okénko pozoruje, co se děje venku. Poté si s dětmi sedneme do kruhu a děti po jednom mohou povědět, přes jakou barvu se mu z okna hledělo nejlépe.

Ukázka dětských prací: Příloha2 1, 2 na straně 72

3.4 Barvy ze zahrady

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně řekáme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 4: Barvy ze zahrady

Motivace:

Tuto aktivitu můžeme provádět na podzim či na jaře, kdy je příroda plná barev. Povídáme si s dětmi o tom, jak je zahrada plná barev a jestli vědí, kde se barvy vzaly. Zda vědí, jaké barvičky se skrývají v listech, květech a plodech. S dětmi na zahradě nebo venku při procházce sbíráme plody, květy a lístečky z různých keřů, bylinek i stromků. Ve školce si na bílý kus papíru nasbírané přírodniny rozprostřeme a můžeme natrhat nebo pokrájet. Přírodniny rozdělíme podle barev, nasypeme je do zavařovacích sklenic a zalijeme horkou vodou. Děti pozorují jak se voda obarvuje jen díky lístečkům a plodům. Každá sklenice má nyní jinou barvu, záleží na tom, jaké jsme nasbíraly plody, lístky a kvítky. Až voda ve sklenici vychladne, vyndáme plody, lístky a kvítky a vidíme, že již nemají tak syté barvy, jako když jsme je viděli v přírodě. Také můžeme ochutnat čaj, který jsme si z vylouhovaných plodů, lístků a květů uvařili. Ochutnáváme pouze čaj, který je z jedlých plodů a dáme pozor, aby některé dítě nebylo na plody alergické.

Úkol:

Otisknutí přírodnin na bílou látku. Seznamování s barvami v přírodě.

Cíl:

Dítě se netradičním způsobem seznámí s technikou tisk – otisk. Učí se, že i v plodech a listech se skrývá barva.

Potřebujeme:

Listy z keřů, bylinek či stromů, kvítky, drobné plody, zavařovací sklenice, horkou vodu, kus bílé látky, paličku nebo oválný kámen.

Pracovní činnost, postup:

Děti mohou při práci sedět u stolečku, ale pohodlnější při této práci je, když sedí na podlaze. Každé dítě dostane kus bílé látky. Z přírodnin si děti vyberou ty, které se jim líbí, přiloží je na půlku látky a druhou půlkou je přikryjí. Oválným kamenem či paličkou do látky tlučou rovnoměrně po celé ploše, aby se z lístků uvolnila voda a barvivo v nich obsažené. Po chvíli děti látku rozloží a odstraní zbytky roztlučených přírodnin. Na látce nyní jsou lístky, květy a plody jak kdybychom je namalovali.

Reflexe:

Nakonec každý rozprostře svou látku na stolek jako krásný ubrus plný barev z naší zahrady. Společně si ubrusy prohlížíme a sledujeme, jaké barvy mají. Můžeme například najít barvu, která se na ubrusech objevuje nejčastěji nebo hledáme barvu, která na ubrusech chybí.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 3, 4 na straně 72

3.5 Barevné obláčky

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 5: Barevné obláčky

Motivace:

Motivaci začneme tím, že se děti posadí okolo velkého stolu, nejlépe kulatého. S dětmi si povídáme o tom, že když prší, tak se skrze mraky prodírají kapky vody. Můžeme také vidět krásné barvičky, protože pokud prší a zároveň svítí sluníčko, tak se pod obláčky objeví barevné pruhy, kterým se říká duha. Děti rozdělíme do skupinek podle barev. Každá skupinka má jinou barvu tuše. Jedna skupinka může mít i více barev tuší. Děti před sebou mají sklenice, důležité je, aby byly průhledné. Do sklenic nalijeme vodu a na hladinu navršíme pěnu (pěnu na holení). Každé dítě si namočí špejli do barevného inkoustu a nakape barvu na pěnu. Skupinka dětí s více barvami, je zkouší smíchat dohromady a pozorují, jaká barva vznikne. Barvy se z obláčku pomalu snáší a mísí s vodou, kterou obarvují. A nyní si takový barevný obláček zkusíme vytvořit.

Úkol:

Mramorování do pěny. Otisk barev na bílou plochu. Míchání barev.

Cíl:

Dítě se seznámí s technikou tisk – otisk. Vyzkouší si práci s pěnou. Učí se míchat barvy.

Potřebujeme:

Zavařovací sklenice, barevné inkousty a tuše, pěnu na holení, špejli, plastové destičky, špachtli, karton, čtvrtku formátu A4.

Pracovní činnost, postup:

Na plastovou destičku dětem naneseeme pěnu. Děti dle libosti, po kapkách nanáší pomocí špejle barevné inkousty. Až bude na pění dostatek barevných kapiček, špejlí je v pění promíchají. Na barevnou pěnu každý přiloží obláček ze čtvrtky a přitlačí. Pěnu z obláčku odstraníme pomocí špachtle či přehnutého kartonu. Necháme obláčky oschnout a za provázek je pověsíme ke stropu v lehárně ve školce.

Reflexe:

Před spaním, když děti nebudou moci usnout, zkusí najít svůj barevný obláček, který jim visí nad hlavou.

Ukázka dětských prací: Příloha2 5, 6 na straně 73

3.6 Barevná paleta přírody

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 6: Barevná paleta přírody

Motivace:

Na zahradě či při procházce hledáme s dětmi v přírodě různé barvy. Zahrajeme si hru, kdy paní učitelka říká různé barvy a děti se jich musí co nejrychleji dotknout či na ně ukázat. Například paní učitelka řekne: „Najdi barvu zelenou.“ a děti se dotknou trávy, listů či mechu. Dále děti hledají podle barev různé věci v přírodě. Nakonec si společně povíme, kterých barev bylo nejvíce a kterých jsme našly naopak méně. Záleží také v jakém ročním období tuto aktivitu provádíme. Na podzim bude více barevného listí a na jaře bude více barevných kvítků.

Také si s dětmi můžeme zahrát barevné pexeso. Děti si tím procvičí dohledávání věcí k barvám a třeba jim to pomůže i při hledání a přiřazování přírodnin na paletku.

Děti jsou ve skupinkách po pěti. Polovina kartiček na sobě má barevný puntík a druhá polovina má na sobě barevné obrázky. Podle barev puntíků, děti hledají obrázky na do dvojic. Dvojicí tedy je například růžový puntík a růžová růžička nebo modré oko a modrý puntík.

Úkol:

Vyhledávání barev v přírodě. Přiřazování nalezených věcí k barvám na paletě.

Cíl:

Dítě se učí hledat barvy v přírodě. Učí se vnímat barevný svět okolo sebe.

Potřebujeme:

Přírodniny, lepidlo, paletu ze čtvrtky formátu A4 či kartonu, vodové barvy a kulatý

štětec.

Pracovní činnost, postup:

Každé dítě dostane paletu z kartonu, vodové barvy a kulatý štětec. Společně nanese barvičky na paletu. Na paletu můžeme nanést jakékoli barvy jako je černá, hnědá, modrá, červená, oranžová, žlutá, zelená či fialová. Děti si paletku s barvičkami vezmou s sebou ven na zahradu či na procházku. Jejich úkolem je ke každé barvičce, co mají na paletě najít v přírodě co nejvíce věcí. Například květy, lístky, plody ale i kamínky, větvičky nebo peříčko. Zkrátka vše, co můžeme v přírodě nalézt. Nakonec děti mohou nalezené přírodniny k jednotlivým barvám přilepit, aby se jim nepoztrácely. Takto si můžeme přenést kousek zahrady i do školky a sledovat, že venku se skrývá celá paleta barev.

Reflexe:

Na závěr si každý vezme svou paletku a sedneme si do kruhu. Postupně každý říká, co k určitým barvám na paletce venku našel. Může se také stát, že k nějaké barvě nenalezneme nic. Můžeme si poté společně povědět, co bychom k takové barvě moly přiřadit.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 8 na straně 73

3.7 Obkresli duhu, než ti uteče

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku
Hrátky s barvou.

Motivace:

Zůstaneme s dětmi v kruhu a společně si přečteme pohádku o tom, jak se na světě objevila duha a sní na svět přišly barvy.

Obrázek 7: Obkresli duhu, než ti uteče

„Kdysi dávno, když ještě nebyly na světě žádné barvy, se sluníčko strašně nudilo. Celý svět teprve vznikal a byl bezbarvý jako kapka vody, jako čiré sklíčko, jako nanicovaté nic. Nad bezbarvou zahradou a bezbarvou loukou plulo sluníčko a příšerně se nudilo. „No nazdar,“ říkalo si v duchu. „Co je tohle za svět? Kdo se na to má koukat? Je to otrava, příšerná nuda. “Na bezbarvé jabloni visela bezbarvá jablka, a měla dokonce i bezbarvou chuť. Sluníčko plulo unuděně tam a zpátky, nazlobeně tam a zpátky a nakvašeně tam a otráveně zpátky. „Kdybych si mohlo alespoň s něčím pohrát! Aha! Mám nápad. Co kdybych udělalo vítr? Zahraji si s ním na honěnou a třeba bude trochu veselo.“ A tak sluníčko udělalo vítr, vánek, větřík, fujavici, a pak i pořádný hurikán

Vítr létal tam a zpátky. Hrál si zkrátka se sluníčkem na honěnou.

Jenže tu si sluníčko všimlo, že ani vítr není barevný, a začínalo se zase nudit. „Nebyl to dobrý nápad. Musím to udělat jinak. Spustím třeba mlhu.“ Ale ani tento nápad nebyl úplně šťastný. „Mlha sice má bílou barvu,“ říká sluníčko, „ale to také není ono.“ Sluníčko se dalo do usedavého pláče. „Já se na ten svět nebudu dívat, je to nuda.“ a jak tak plakalo, najednou k němu připlul velký černý mrak. Nad bezbarvou zahradou se spustil liják, úplná průtrž mračen. A když se slunce pořádně vyplakalo, uvidělo, že se za kopcem objevila krásná barevná duha. „No to je nápad!“ zaradovalo se. “Pošli na svět barvy a hned bude na co koukat. To bude veselo!“

Od té doby vždycky, když s sluníčko dívá, jak prší, roztáhne se na obloze od jednoho kopce ke druhému krásná barevná duha. Duha se líbila nejenom sluníčku, ale i lidem. Proto se říká, že tam, kde se duha dotýká země, je ukrytý poklad. A my si ve školce duhu společně uděláme také, co říkáte, děti?“ (Piknerová, Štefanidesová 2014, s. 26, 27)

Když se v pohádce čte o větru, rozdáme dětem větrníčky z papíru, děti běhají po třídě a větrníky se točí. Děti běhají dokud chtějí. Poté, když se v pohádce čte o mlze, se děti vrátí zpět do kruhu a schoulí se do klubíčka. Paní učitelka přes děti přehodí bílou deku, která představuje mlhu a děti pod ní chvilinku vydrží. Poté z barevných šátků na zemi tvoří duhu.

Po dočtení si s dětmi o duze povídáme. Duha je na obloze jen tehdy, svítí-li slunce a zároveň prší. Duha nebývá na obloze příliš dlouho, za nějakou dobu duha zmizí. K tomu abychom tedy viděli duhu, potřebujeme vodu a světlo. Zkusíme i sem k nám do školky duhu přivést. Do nádoby s vodou vložíme CD, tak aby jedna půlka byla nad hladinou a druhá pod. Baterkou pak začneme na CD svítit. Od CD se odráží světlo a to tvoří barevné paprsky, tedy duhu. Nádobku s vodou položíme na stůl a tam, kam dopadají barevné paprsky, dáme bílý papír. Může být položený na stole či přilepený na zdi. Děti pozorují barevné paprsky a samy si zkouší svítit na CD.

Úkol:

Vytvoření duhy za pomoci CD. Zachycení duhy pomocí vodových barev a štětce.

Cíl:

Dítě si osvojuje poznatky o přírodním jevu – duha. Učí se barvy duhy. Zkouší duhu vytvořit za pomoci CD.

Potřebujeme:

Šátky nebo látky v barvách duhy, papírové větrníky, bílou deku, čtvrtky formátu A3, CD, nádoby s vodou, kulaté štětce, vodové barvy a baterky.

Výtvarná činnost, postup:

Děti mohou pracovat ve skupinkách nebo ve dvojicích. Pro tuto činnost bude vhodná práce ve dvojicích, kdy jeden ze dvojice bude svítit baterkou na CD a druhý se bude snažit zachytit barevnou duhu. Zachycení barev duhy na papíře spočívá v tom, že se dítě snaží štětcem obkreslit barvičky duhy, než mu utečou. Tím, že dítě pohybuje baterkou se i barvy na bílém papíře pohybují a není tedy snadné je zachytit. Ve dvojici se děti v aktivitě vystřídají. Výsledkem jsou pestrobarevné výtvary.

Reflexe:

Výtvary položíme na koberec do kruhu. Společně hledáme které dvojici se povedlo zachytit duhu a kolikrát. Sledujeme jaké barvy se v duze skrývaly a vyjmenováváme je. Duhy si můžeme ještě jednou promítnout. Společně si také povídáme o tom, jaká barva byla na duze vidět nejlépe nebo kterou jsme neviděli vůbec. Výtvary nakonec můžeme společně porovnávat a hledat v nich skryté obrazce, které nám duha na papíře zanechala.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 7 na straně 73

3.8 Duhové kamínky

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 8: Duhové kamínky

Motivace:

Na podzimní procházce s dětmi pozorujeme, co vše je barevné. Po cestě zjišťujeme, že jablíčko je krásně červené. Lísteček se zbarvuje do zelena, žluta i do oranžova. Jeřabiny na stromech jsou červenooranžové. Najednou vidíme šedé kamínky u cesty. Vypadají smutně, když vše okolo je pěkně barevné a veselé. Zkusíme je trochu rozveselit. Každý si vybere kamínek, jaký se mu líbí. Může být menší i větší, hladký i hrubý. Vezmeme jej do školky a obarvíme ho pěkně barevně, aby už nebyl smutný. Může mít barev více, jako duha a může z něj být duhový kamínek. A postačí nám k tomu jen tři barvičky. Žlutá, modrá a červená.

Úkol:

Manipulace se štětcem a barvami. Správné naměření poměru vody a barvy. Nanášení barvy na kámen pomocí štětce.

Cíl:

Děti se učí ředění temperových barev. Osvojují si manipulaci se štětcem. Učí se malbě na kámen a seznamují se s mícháním barev.

Potřebujeme:

Temperové barvy, kelímek s vodou, tenký štětec, kamínky, lak na vlasy.

Výtvarná činnost, postup:

Každému dítěti dáme na paletku tři základní barvy. Červenou, žlutou a modrou. Ty poslouží i k namíchání ostatních barev. Děti barví každý svůj kamínek. Štětec namáčí

do kelímku s vodou a poté nabírají barvy. Je důležité, aby barvy byly naředěné vodou, aby se na kamínku do sebe vzájemně zapíjely. Děti mohou barvy dávat na kamínek v jakémkoli pořadí a libovolně je kombinovat. Tím zjišťují, jaká barva vznikne smícháním ostatních barev. Nyní už jsou kamínky veselé a necháme je oschnout. Nakonec je dobré barvu na kamínkách zafixovat například lakem na vlasy.

Reflexe:

Hotovými duhovými kamínky si vyzdobíme třeba parapet okna nebo jimi můžeme obdarovat maminku a tatínka. Můžeme je dát i ven na schody a vždy při příchodu do školky nebo až budeme odcházet, nám duhové kamínky připomenou, jaké krásné barvy jsou kolem nás.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 9, 10, 11 na straně 74

3.9 Míchej barvy

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku
Hrátky s barvou.

Motivace:

Tato aktivita, je spíše hrou, při které se děti naučí
míchat barvy, aniž by se zamazaly.

Obrázek 9: Míchej barvy

Děti s paní učitelkou sedí v kruhu. Jako motivaci paní učitelka ukazuje dětem barevné obrazce, které vznikly smícháním pouze dvou barev. Modré s červenou, žluté s modrou a červené se žlutou. Děti vymýšlí, co mohou obrazce být, co jim připomínají, zda se jim líbí či ne.

Úkol:

Spojování, míchání základních barev. Kreslení prstem do barvou naplněné folie.

Cíl:

Dítě se učí netradičním způsobem míchat barvy. Učí se, že spojením dvou základních barev vzniká barva sekundární. Zkouší si také kreslit prstem do barvou naplněné folie.

Potřebujeme:

Foliové sáčky, temperové nebo akrylové barvy, lepící pásku a bílý papír.

Výtvarná činnost, postup:

Děti mají před sebou na stolku přilepené foliové sáčky, ve kterých jsou akrylové či temperové barvy. Opět nám postačí tři základní barvy. V každém sáčku jsou dvě barvy. Žlutá s červenou, modrá s červenou a žlutá s modrou. V sáčkích může být i více barev, ale na této aktivitě se děti učí vnímat splynutí dvou základních barev v barvu

sekundární. Děti prstem přes folii kreslí a míchají barvy do sebe. Jejich mícháním vznikají zajímavé obrazce. Nakonec děti zkouší smíchat přes folii také všechny tři základní barvy, dopředu hádají, jaká barva z nich vznikne.

Reflexe:

Když děti svou práci dokončí, nechají výtvary na stolcích a společně obcházíme jednotlivá díla. Děti zkouší popisovat, co jim vzniklé obrazce připomínají, zda se jim líbí vzniklé barvy a které kombinace barev jim jsou příjemné.

Na tuto činnost navážeme činností následující.

Ukázka dětských prací: Příloha2 12, 13 na straně 74

3.10 Moje knížka plná barev

Úvod:

Děti si v předcházející činnosti vyzkoušely jak míchat barvy, aniž by se přitom barev musely dotknout. Půjde to ale stejně i když je budeme míchat prstíkem?

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku
Hrátky s barvou.

Obrázek 10: Moje knížka plná barev

Motivace:

Tuto činnost začneme tím, že dětem čteme pohádku z knihy Pohádka o barvách. Po přečtení této pohádky ukazujeme dětem krásné ilustrace v ní. Děti si knihu prohlíží. Ptáme se jich, jestli již vědí, které barvy vzniknou z jiných barev, co se stane, když smícháme všechny barvy dohromady, ... Děti se též mohou ptát na otázky, které je zajímají.

Ukázka z knihy: „*Jakmile Světlo řeklo, začaly se barvy dohadovat. Červená křičela, že bude vepředu. S tím nesouhlasila Žlutá, která chtěla být všude, Modrá jim chtěla ustoupit, ale tím překročila hranice Zelené. A další a další barvy se přidávaly, až se všechno spojilo v jeden velký chumel. Výsledkem byla zčernalá špína, která připomínala tmu. Byla to temná špína, kde nakonec nebyla viditelná žádná z barev. Světlo se na všechno dívalo a pak pomohlo jednotlivým barvám z té podivné hmoty vystoupit.*“ (Bahbouh 2011, s. 29)

Nyní si děti pojďme zkusit vytvořit každý svou vlastní knížku o barvách.

Úkol:

Práce s barvou, míchání barev, zesvětlování a ztmavování barev. Míchání barev sekundárních.

Cíl:

Děti se učí míchání barev. Učí se barvy zesvětlovat a ztmavovat. Seznamují se se vznikem barev sekundárních z barev základních,.

Potřebujeme:

Temperové barvy, kelímek s vodou, štětec, svázané čtvrtky formátu A4.

Výtvarná činnost, postup:

Děti mají před sebou každý svůj svazek čtvrtek a paletku s temperovými barvami. Paní učitelka slovním doprovodem pomáhá dětem knihu vytvořit. Děti otáčí postupně stránky a na každou malují prstem či štětcem. Pokud nechceme, aby se barvy z jedné strany otiskly na druhou, vkládáme například novinový papír.

„Otevři svou knížku na první stránce. Nejprve namočíme prstík do šedé barvičky a doprostřed první strany jej otiskneme.“ Dále děti namáčí prstíky do ostatních barviček, celou stranu zaplní otisky svých barevných prstů. „Teď na barevné puntíky polož ruku a pořádně ji přitiskni. A teď se na ní podívej, je plná barev!“

Děti otočí na další stránku. Štětcem nanesou žlutou barvu. „Teď namoč prstík do modré barvy a žlutou skvrnu na stránce jím pohlad’ . Je z ní najednou zelená.“

Děti otočí na další stranu a štětcem nanesou další barvu. Tentokrát modrou. „Nyní si prstík namočíte do červené a pohladíte modrou skvrnu. Je z ní fialová.“ Na další stranu nanesou děti červenou barvu, prstík namočí do žluté a pohladí ji. „Výborně, teď je z toho oranžová.“

Děti míchají barvy dále, ale tentokrát formou otisku.

Dále udělají děti modré a žluté puntíky střídavě vedle sebe. Paní učitelka se ptá dětí: „Co teď uděláte, aby měly všechny puntíky zelenou barvu? Děti namáčí prst do modré a pohladí jím žluté puntíky a naopak.“

Na další stranu si udělají štětcem sedm puntíků. Každý má jinou barvu. Teď prstík

namočí do bílé a pohladí všechny barvy. Najednou jsou všechny barvy světlejší. Totéž zkusí na další stránce udělat s černou barvou.

„A už jsme skoro na konci naší knížky.“ Děti otočí na další dvojstránku. „Na jednu stranu nanese štětcem bílou barvu a na druhou černou. Teď přilož stránky k sobě a podívej se, co se stalo.“ Kniha je nyní hotová. Jednotlivé stránky necháme oschnout. Teď již má každý svou knihu plnou barev.

Reflexe:

Hotové knížky mají děti u sebe a společně sedíme v kruhu. Po jednom děti otevírají knížku na té stránce, která se jim líbí nejvíce a myslí si, že se jim i nejvíce povedla. Společně si je prohlížíme.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 14, 15, 16 na straně 75

3.11 Teplé sluneční paprsky

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 11: Teplé sluneční paprsky

Motivace:

S dětmi sedíme v kruhu a rozdáme si obrázky. Na obrázcích jsou věci typické pro studené a teplé barvy. Například červenooranžový oheň, bílá sněhová vločka, modré nebe nebo žluté sluníčko. Děti vždy řeknou, co mají na obrázku a jakou to má barvu. Povíme dětem, že barvy mohou být teplé a studené. Na koberci máme rozprostřené šátky. Na jedné straně místnosti jsou šátky v barvách studených a na druhé v barvách teplých. Společně s dětmi zkoušíme dle barev přiřazovat obrázky na šátky se studenými barvami nebo na šátky s barvami teplými. Takto roztríděné barvy necháme na koberci, aby si je děti mohly celý den prohlížet.

Nyní si společně povíme básničku **Sluneční paprsek** (Autor: Markéta Tomsová):

*Sluníčko první probouzí se,
zahřeje každého na zemi.
Od rána na tebe usmívá se,
paprsky svými zlatými.*

„A teď si děti takové sluníčko s teplými paprsky zkusíme vytvořit.“

Úkol:

Roztírání barev pomocí skleněné kuličky. Manipulace se štětcem. Rozlišení teplých a studených barev.

Cíl:

Děti si vyzkouší techniku roztírání barev pomocí skleněné kuličky. Seznamují se s dělením barev na teplé a studené. Zkouší si manipulaci se štětcem.

Potřebujeme:

Vodové barvy, kulatý štětec, čtvrtku formátu A4, skleněné kuličky, víka od krabic, talířek, šátky v teplých a studených barvách, obrázky.

Výtvarná činnost, postup:

Děti před sebou mají čtvrtku. Na čtvrtku si přiloží talířek a štětec namočí do žluté barvy. Přiložený talířek obkreslí dokola. Vzniklý kruh představuje sluníčko. Poté děti vloží čtvrtku se sluníčkem do víka od krabice (mělo by být větší než čtvrtka). Poté děti vybírají teplé barvy a štětcem je kapou na sluníčko i okolo něj. Pokud si děti nejsou jisté, které barvy mají zvolit, mohou se jít podívat na šátky s obrázky. Když už je na čtvrtce kapek dostatek, vložíme kuličku. Děti hýbou s víkem od krabice a naklánějí s ním tak, aby rozhýbaly kuličku, která roztírá barevné kapičky. Takto děti vytvoří sluníčku paprsky.

Reflexe:

Nakonec si s dětmi sedneme opět do kruhu. Každý si u sebe nechá své sluníčko. Postupně si prohlížíme, jaké teplé barvy jsme zvolili. Také s dětmi zhodnotíme, jak se nám při vytváření slunečních paprsků pracovalo. Komu se pracovalo dobře, dá své sluníčko nad hlavu. Komu se dobře nepracovalo nebo se mu něco nedařilo, schová sluníčko za záda. Poté se každý snaží povědět, kdy nás sluníčko svými teplými paprsky může zahřát.

3.12 Co vykouzlí cukr?

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku
Hrátky s barvou.

Motivace:

Paní učitelka svolá děti ke stolečku. Na stolku leží již připravený hrnek s vodou, kostky cukru a barvy. Paní učitelka ukáže dětem kostky cukru a ptá se jich, co si myslí, že budou dělat. Děti hádají, co vše můžeme dělat. Paní učitelka kápne na kostku cukru barvu a vloží ji do hrnečku. Co se stane děti nevidí. Pokud chtějí zjistit, co se v hrnečku s barevným cukrem stalo, vyzkouší si kouzlo samy.

Obrázek 12: Co vykouzlí cukr?

Úkol:

Rozpouštění pevné látky v kapalině, míchání barev.

Cíl:

Děti se seznámí s rozpouštěním pevné látky v kapalině. Seznámí se také s mícháním barev.

Potřebujeme:

Voda, průhledná nádoba s vodou, kostky cukru, barevné inkousty, špejle a hrnek.

Pokus, postup:

Děti rozdělíme do skupinek. Každá skupinka dostane nádobu s vodou, kostky cukru, barevné inkousty a špejle. Na kostky cukru děti kápnou trochu barevného inkoustu. Postačí, když použijí červený, modrý a žlutý. Tyto kostky cukru vloží do nádobky s teplou vodou. Cukr se začíná rozpouštět a sním se i barva rozpívá do vody. Až se cukr celý rozpustí, děti špejlí kreslí po dně nádoby. Barvy se do sebe navzájem zapouští.

Ze žluté a modré se stává zelená, z červené a modré fialová a ze žluté s červenou oranžová. Začínají se tvořit různé zajímavé obrazce. Úkolem dětí je vytvořit co nejzajímavější obrazec.

Reflexe:

Na závěr si barevné nádobky prohlédneme a povídáme si o tom, která nádobka je nejvíce barevná, která má nejzajímavější obrazec, ve které se podařilo namíchat i jiné barvy, ... Vodu z nádoby vylijeme a pozorujeme dno nádoby (barevné inkousty zanechají stopu i po vylití vody). Při prohlížení obrazců, které vznikly rozpouštěním cukru, si povídáme o tom, co nám daný obrazec připomíná.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 17, 18 na straně 75

3.13 Obarví snůh rukavičky?

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně řikáme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 13: Obarví snůh rukavičky?

Motivace:

Tuto aktivitu je nejlepší provádět v zimě, kdy je venku snůh.

Paní učitelka přinese do třídy větší nádobku naplněnou snůhem. Pak dětem poví: „Děti, všichni víte, že snůh je bílý. Nikdo asi neviděl, aby byl snůh barvený, ale my si teď ukážeme, že i se snůhem můžeme barvit.“ Do nádoby společně s dětmi paní učitelka natrhá kousky barevných krepových papírů. Postačí nám jako vždy pouze tři základní barvy. Červená, modrá a žlutá. Pak přinese paní učitelka ze zahrady tolik snůhu, aby zakryl natrhané kousky krepových papírů. Po chvíli (díky teplotě uvnitř) začne snůh tát a rozmáčet krepový papír. Krepový papír pouští barvu, a ta se vpíjí do snůhu. Barvy opět ukážou své kouzlo. A i když jsme do nádoby daly jen tři barvy, je jich tam po chvíli mnohem víc.

Snůh je navíc studený, bereme si na něj proto rukavičky, aby nám nebyla zima na prstíky. Takové rukavičky si můžeme vytvořit. A zkusíme obarvit rukavičky bez štětce a barviček, jen pomocí snůhu a barevných krepových papírů.

Úkol:

Rozpouštění barevných krepových papírů pomocí snůhu. Poznání různých skupenství vody, míchání barev.

Cíl:

Dítě se seznámí s technikou rozpouštění barevných krepových papírů pomocí snůhu. Učí se kombinovat barvy za cílem vzniku dalších barev. Poznává různá skupenství vody.

Potřebujeme:

Průhledné nádoby, barevné krepové papíry (postačí tři základní barvy), sníh, čtvrtku formátu A4, tužku, nůžky a šátky (modrý, červený, žlutý, oranžový, fialový a zelený)

Výtvarná činnost, postup:

Na čtvrtku si děti položí ruce. Paní učitelka jim pomůže ruce obkreslit. (Obrys rukou je pouze okolo prstů a palec, jako je tomu u palčáků). Děti si své rukavičky zkusí sami vystříhnout. Poté si natrhají na kousky barevné krepové papíry. Před sebou má nyní každý své rukavičky z akvarelového papíru. Na rukavičky si každý libovolně poskládá kousky krepových papírů. Poté si děti naberoou trochu sněhu, který donese paní učitelka ze zahrady. Sněh nasypou děti na rukavičky s krepovým papírem. Po chvíli se sněh rozpustí a barva z krepového papíru se uvolní na papírové rukavičky. Děti zbytky sněhu a kousky krepového papíru z rukaviček odstraní. A teď už máme krásně barevné rukavičky.

Reflexe:

Všechny rukavičky nyní máme před sebou vyrovnané v řadě. Před nimi jsou rozložené barevné šátky. Společně hledáme rukavičky, které na sobě mají zelenou barvu, ty pak děti pokládají na zelený šátek. Dále děti hledají rukavičky, ve kterých je barva oranžová a ty přenesou na oranžový šátek. Takhle postupujeme dál, dokud nejsou všechny rukavičky roztríděné.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 19, 20 na straně 76

3.14 Koncert barev

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně řekneme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 14: Koncert barev

Motivace:

Paní učitelka přinese do kruhu, kde děti sedí, šest průhledných skleniček naplněných vodou s barvami. Skleničky jsou naplněny tak, že v první je nejvíce tekutiny a v poslední nejméně. Každá sklenička má jinou barvu. Skleničky s vodou se dají naladit například podle klavíru a mohou pak mít tóny stupnice. Paní učitelka na skleničky hraje paličkami. I děti si mohou hru paličkou na skleničky vyzkoušet. Paní učitelka dětem nabídne, že si mohou takové barevné hudební skleničky zhotovit také a pak si společně na ně zahrát. Bude to krásný barevný koncert.

Úkol:

Míchání barev ve sklenicích. Naladění skleniček pomocí výšky hladiny vody. Hra paličkou na různě naladěné skleničky.

Cíl:

Dítě se učí míchat barvy. Poznává, co vznikne smícháním všech barev. Učí se také naladit skleničky pomocí výšky hladiny vody ve sklenici.

Potřebujeme:

Průhledné skleničky stejné velikosti, vodu, barevné inkousty (postačí opět tři základní barvy) a dřevěné paličky.

Hudební činnost, postup:

Děti rozdělíme do skupinek ke stolečkům. Každá skupinka má před sebou šest skleniček, vodu a barevné inkousty. Dětem pomůžeme nalít vodu do skleniček, tak aby

v první bylo vody nejvíce a v poslední nejméně. Dále do skleniček nalévají barevné inkousty. Barvy mohou míchat dle libosti. Každá sklenička má nyní jinou barvu. Až děti tuto část dokončí, vezme si každý ve skupince paličku a zkusí, jaký tón vydávají jejich barevné skleničky. Protože je každá naplněna jinak, bude i každá sklenička vydávat jiný tón. Pokud děti chtějí změnit tón skleničky, mohou vodu vylít nebo přilít. Nyní může koncert začít. Děti po skupinách hrají na barevné skleničky a ostatní poslouchají.

Reflexe:

Po koncertu s dětmi obcházíme stolečky a povídáme si o tom, jakou nejzajímavější barvu ve skleničkách namíchaly. Zkouší si zahrát i na skleničky jiných skupinek a poslouchají, jaký tón je nejhlubší a jaký nejvyšší.

Ukázka dětských prací: Příloha 2 21, 22 na straně 76

3.15 Proč je vodníkův klobouk zelený?

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku
Hrátky s barvou.

Motivace:

Děti sedí v kruhu a společně s paní učitelkou se učí básničku **Proč je vodník zelený.**

Obrázek 15: Proč je vodníkův klobouk zelený?

*„Víš, proč je vodník zelený?
To není jen tak náhodou!
Jak slunce svítí nad vodou,
tak žlutá barva s modrou splynou
a promění se v barvu jinou.
Nevěříte? - Zkuste sami
smíchat ty barvy vodovkami!“ (Kratochvíl 2012)*

Úkol:

Zapouštění barev do mokrého podkladu. Míchání dvou barev s cílem vzniku zelené sekundární barvy. Manipulace se štětcem.

Cíl:

Dítě se učí míchání a zapouštění vodových barev do mokrého podkladu. Vyzkouší si manipulaci se štětcem. Učí se chápat vznik zelené barvy smícháním dvou základních barev.

Potřebujeme:

Čtvrtky A4, vodové barvy (žlutá a modrá), kulaté štětce, houbička, nádobka s vodou a barevné pentličky, zelený vodnický klobouk.

Výtvarná činnost, postup:

Děti zkouší na papír nakreslit vodníkův klobouk. Paní učitelka dětem pomáhá, pokud chtějí. Klobouky nebudou stejné, nebudou dle šablony. Každý klobouk bude pro jiného vodníka, tedy originální, jedinečný. Děti mají k dispozici vodové barvy. Ale pouze žlutou (sluníčko) a modrou (vodu), jako je tomu v básničce. Děti pomocí těchto dvou barev vybarvují vodníkův klobouk. Nejprve si mokrou houbičkou klobouk navlhčí aby se barvy lépe spojily. Na klobouku mohou děti nechávat různě zelené šmouhy, díky kterým bude vodníkův klobouk zajímavější. Ani jeden z klobouků nebude mít stejnou barvu, protože každé dítě si zelenou z modré a žluté namíchá samo v různém poměru. Klobouky necháme oschnout.

Reflexe:

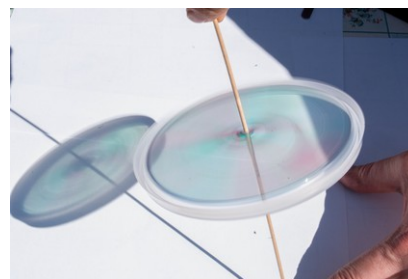
Klobouky leží v kruhu na koberci a uprostřed je zelený vodnický klobouk s barevnými pentličkami. Společně s dětmi obcházíme okolo a říkáme básničku Proč je vodník zelený. Nyní děti zkouší poznat svůj klobouk, hledáme také klobouk nejsvětlejší a nejtmavší. Klobouk, který má na sobě šmouhy nebo klobouk, který je čistě zelený. Poté si děti z klobouku vezmou tři barevné pentličky a ty po jedné pokládají na klobouky, které se jim líbí nejvíce.

Ukázka dětských prací: Příloha2 23, 24, 25 na straně 77

3.16 Zmizí barvy?

Úvod:

S dětmi uděláme kruh a společně říkáme básničku **Hrátky s barvou**.

Obrázek 16: Zmizí barvy?

Motivace:

„Děti, již víte, co se stane s barvami, když se smíchají. Víte, že když se smíchá více barev dohromady vznikne tmavá šedivá barva. Takto to funguje například s vodovými barvami či temperami. Ted' si ale ukážeme, že pokud některé barvy spojíme dohromady se světlem, vytvoříme světlou šedou, skoro bílou barvu. Je možné, že barvy na chvíli zmizí.“

Děti se shromáždí okolo stolu. Paní učitelka má na špejli kotouček, na kterém jsou z barevných folií do kruhu poskládané trojúhelníčky. Střídají se barvy červená, zelená, modrá (RGB). Děti mohou hádat co se stane, až se kotouček roztočí. Paní učitelka drží konce špejle a děti si postupně zkouší kotouček roztočit. A nyní již vidí, že barvy vlastně nejsou vidět. Zmizely snad? Nezmizely, jen se spojily a společně se světlem vytvořily světlou šedou, skoro bílou barvu.

Úkol:

Seznamování s mícháním aditivních barev.

Cíl:

Děti se učí pochopit princip aditivního míchání barev, zkouší si práci s folií.

Potřebujeme:

CD, barevné folie (červenou, zelenou a modrou), oboustrannou průhlednou lepicí pásku, špejle, kulaté průhledné víčko uprostřed s dírkou.

Pracovní činnost, postup:

Děti mají před sebou na hromádce trojúhelníčky z barevných folií (může být i více barev) a průhledné plastové víčko. To polepí oboustrannou lepicí páskou. Děti z hromádky foliových trojúhelníčku různých barev vybírají pouze ty, které viděly na kotoučku (červené, zelené a modré). Lepí je postupně vedle sebe do kruhu. Nakonec víčkem prostrčí špejli a sledují, jak se barvy mění v bílou.

Reflexe:

Děti stojí v kruhu. Každý má nyní u sebe vytvořený kotouček. Zkouší jej roztočit. Mohou zkoušet i jiné způsoby, jak by se dal roztočit. Například foukáním, tím že s ním jezdí po zemi nebo ho roztočí kamarád. Děti si vybírají, jak kotouček roztočit a postupně po jednom to předvádějí.

Dobré je kotouček roztáčet na světle, nejlépe na slunci, můžeme si ale pomoci také baterkou. Je potom lépe vidět, jak se barvy spojí.

ZÁVĚR

Na své práci jsem pracovala velmi ráda, protože jsem si vybrala téma, které je mi blízké. Barvy, které mě obklopují jsou pro mě velmi inspirující. Četbou odborné literatury jsem si osvojila některé pojmy a poznatky, které jsem během své práce využila. Prohloubila jsem si znalosti a dozvěděla jsem se spoustu nových informací. Po dopsání této bakalářské práce jistě téma barev neodložím a ve volných chvílích bych se ráda touto tematikou zabývala i nadále. Již se těším, až nápady s barvou využiji i ve své budoucí profesi.

Cílem mé práce bylo zapojit práci s barvou do různých činností v mateřské škole a vytvoření metodické příručky Hrátky s barvou v MŠ.

V této práci jsem se zabývala barvou, která je nedílnou součástí světa kolem nás. Teoretická část je rozdělena do šesti kapitol.

První kapitola je o chování a vývoji dítěte v předškolním věku. Zde jsem se zmínila také o schopnostech dětí v tomto věku barvu chápat. Ve druhé kapitole jsem popisovala hru dětí a její nezastupitelnou roli ve vývoji dítěte. Ve třetí kapitole jsem rozebrala různé barvy z hlediska působení na člověka. Čtvrtá kapitola se zabývá vzájemnými vztahy barev. Popisuji zde také jejich rozdělení a míchání. Pátá kapitola je věnována psychice a barvě a jejich vzájemnému propojení v lidském životě. Zabývala jsem se zde také barevnou typologií člověka či barevným slyšením. V poslední kapitole jsem popsala, kde všude v přírodě se můžeme s barvou setkat a jakou roli v ní barva hraje.

V další výzkumné části této práce jsem se snažila zjistit kolik barev jsou děti v mateřské škole schopny poznat a pojmenovat. Výzkum jsem provedla ve dvou mateřských školách. Celkově jsem výzkum prováděla v počtu 45 dětí ve věku od čtyř do sedmi let. Děti poznávaly a pojmenovávaly barvy, které jsem jim předložila. Výsledek mě mile překvapil.

V praktické části jsem vytvořila metodickou příručku Hrátky s barvou v MŠ, která se skládá z patnácti metodických listů. Tyto hrátky jsou výtvarné, hudební, pracovní i formou pokusů. Většinu těchto činností jsem vyzkoušela s dětmi v mateřské škole.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ALLEN, E. K., MAROTZ, L. R., 2002. *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-614-4.

BAHBOUH, R., 2012. *Pohádka o barvách*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd. ISBN 978-80-86149-77-6.

BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., 2015. *Diagnostika dítěte předškolního věku: Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. 2. vyd. Brno: Edika. ISBN 978-80-266-0658-1.

BROŽKOVÁ, I., 1983. *Dobrodružství barvy*. 1. vyd. Praha: SPN

HULKE, W. M., 2005. *Praktická kniha o barvách*. 1. vyd. Olomouc: Fontána. ISBN 80-7336-236-8.

JACKSON, C., 1994. *Paleta krásy: Ať barvy odhalí přirozenou krásu!*. 1. vyd. Praha: Knižní klub. ISBN 80-7176-088-9.

KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B., 2010. *Předškolní a primární pedagogika*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-828-9.

KRATOCHVÍL, M., 2012. *Krtčí metro*. 1. vyd. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-481-0.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1284-9.

MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I., 2015. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0977-5.

PALOUČEK, J., 2009. *Poselství barev*. 2. rozš. vyd. Brno: Integrál Brno. ISBN 978-80-87176-03-0.

PARRAMÓN, J. M., 1995. *Teorie barev*. 1. vyd. Praha: Svojtka a Vašut. ISBN 80-

7180-046-5.

PIKNEROVÁ, R., ŠTEFANIDESOVÁ, Z., 2014. *Barvy duhy: praktické náměty na výtvarné a enviromentální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-081-9.

PLESKOTOVÁ, P., 1987. *Svět barev*. Praha: Albatros.

SCHILLING, I., SCHILLING, G., 1999. *Symbolická řeč barev: základní kniha o barvách*. Olomouc: Dobra & Fontána. ISBN 80-86179-30-3.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - písnička barevná

Příloha 2 - výtvary dětí

PŘÍLOHA 1 - PÍSNIČKA BAREVNÁ

Barevná

1. Bar-vy všu-de ko-lem nás, všu-de kam se dí-váš. Jest-li-pak je
vše-chny znáš? V pí-sni-čce je zpí-váš. Žlu-tá ja-ko slun-ce,
rů-že rů-žo - vá, hně-dá ků-ra stro-mů, sně-ho-vě bí - lá.

2. Jaké barvy duha má,
to my dobře víme.
Pastelkami celý svět,
rádi vybarvíme.
Červený květ máku,
modré oči máš,
zelená je tráva,
teď už barvy znáš.

3. Barvy vezmi a štětec,
dobrý nápad máme.
Všechno bude veselé,
až to obarvíme.
Žlutá, oranžová,
modrá, červená.
A teď už je celá
školka barevná.

Příloha 1: I hudba může být barevná: noty k písničce Barevná

PŘÍLOHA 2 - VÝTVORY DĚTÍ

Příloha2 1: Barevné okénko: předškolní děti

*Příloha2 2: Barevné okénko:
Jáchym, 6let*

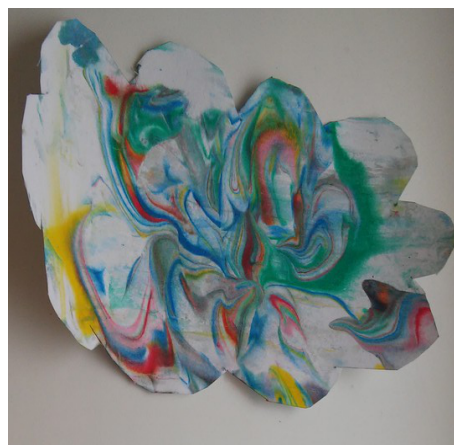
*Příloha2 3: Barvy ze zahrady:
předškolní děti*

Příloha2 4: Barvy ze zahrady: Andrea, 6let

Příloha2 5: Barevné obláčky: předškolní děti

Příloha2 6: Barevné obláčky: Vojtěch, 6let

Příloha2 7: Obkresli duhu, než ti uteče: předškolní děti

Příloha2 8: Barevná paleta přírody: Tereza, 7let

Příloha2 9: Duhové kamínky: předškolní děti

Příloha2 10: Duhové kamínky: Petr, 6let, při práci

Příloha2 11: Duhové kamínky: Petr, 6let

Příloha2 12: Míchej barvy: společná práce dětí

Příloha2 13: Míchej barvy: děti při práci

Příloha2 15: Moje knížka plná barev: Lukáš, 7let, při práci

Příloha2 14: Moje knížka plná barev: Lukáš, 7let

Příloha2 16: Moje knížka plná barev: Lukáš, 7let, při práci

Příloha2 17: Co vykouzlí cukr?: společná práce dětí

Příloha2 18: Co vykouzlí cukr?: společná práce dětí

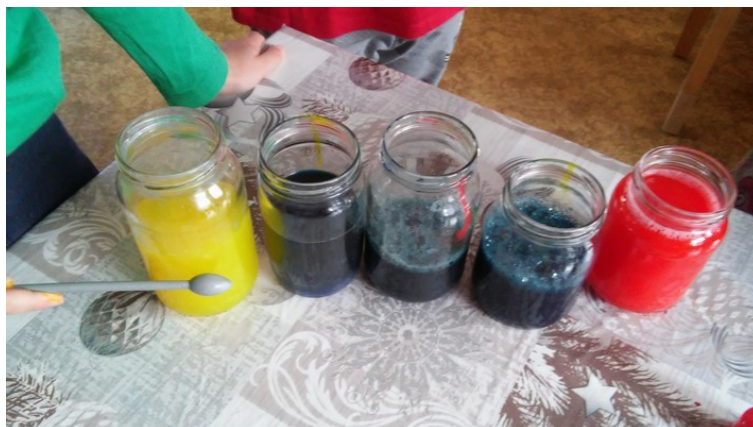
Příloha2 19: Obarví sních rukavičky?: předškolní děti

Příloha2 20: Obarví sních rukavičky?:David, 6let

Příloha2 21: Koncert barev: společná práce dětí

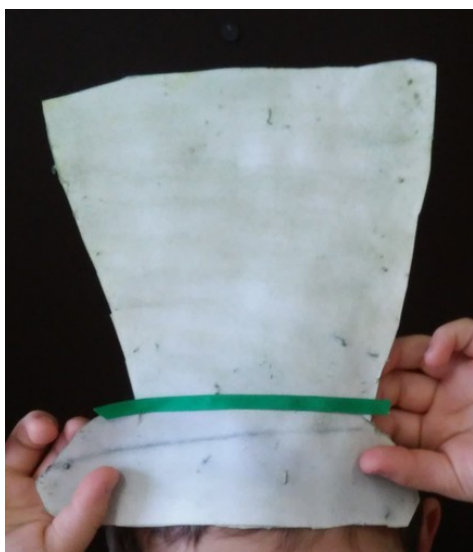
Příloha2 22: Koncert barev: společná práce dětí

Příloha2 23: Proč je vodníkův klobouk zelený?: Adéla, 6let

Příloha2 24: Proč je vodníkův klobouk zelený?: Oliver, 7let, při práci

Příloha2 25: Proč je vodníkův klobouk zelený?: Tomáš, 6let